Editura pentru literatură universală Bucureşti – 1968
Coperta de *V. Socoliuc*

JOHN ARDEN

„Se poate concepe şi scrie o piesă astfel încât publicul să înţeleagă problemele personajului fără ca să aprobe, neapărat, reacţiile lui” – notează într-un rând John Arden, care în creaţie nu s-a alăturat niciodată întru totul eroilor săi, zugrăviţi statornic cu un amestec de afecţiune şi de judecată glacială. Cei mai interesanţi dintre aceşti eroi sunt solitari, aprinşi de pasiunea unei idei a cărei realizare o urmăresc curajos până la ultimele consecinţe, dar fără niciun rezultat, acţiunile lor fiind mai curând deconcertante decât convingătoare.

Scriitorul se mărturiseşte fascinat de frumuseţile teatrului, încercând mereu să le lumineze din alt unghi şi neoptând pentru o anume formulă dramatică.

Născut în 1930, la Bamsley, oraş industrial din nordul Angliei, după studii de arhitectură la Cambridge şi Edinburgh, se impune în 1957 cu piesa Apele Babilonului. *Un an mai târziu scrie piesa* Trăiţi ca nişte porci. Î*n aceste piese ca şi în altele îşi dau întâlnire, într-o construcţie artistică destul de fluctuantă, stiluri diverse. Că autorul este ispitit de un realism direct, cotidian, şi mai ales de un stil apt să pună în lumină poezia violentă, magică a scenei, o dovedeşte* Dansul sergentului Musgrave (*1960*), *piesă care-i aduce consacrarea. Următoarea lucrare,* Azilul fericirii (*1960*), *parc a sublinia o*

JOHN ARDEN

Atracţie tot mai mare pentru un teatru care foloseşte măştile, alternând proza cu declamaţia şi muzica. Cea mai recentă piesă, Noapte bună, domnule Armstrong (*1965*), *subliniază un element, totdeauna prezent în opera sa, şi anume fiorul de lirism. E un lirism al violenţei, al încrâncenărilor inutile, al cauzelor pierdute. De altminteri, ceea ce surprinde în piesele lui Arden rămâne această flacără neagră care arde fără să încălzească, proiectind mărişi haotice umbre, în piesele lui John Arden gustul anticipat al deziluziei nu poate stinge setea de acţiune.*

John Arden

Dansul sergentului Musgrave

În româneşte de FLORIAN NICOLAU

SERJEANT MUS GRAVE’S DANCE

By

John Arden e John Arden, 1960

Pers o najele:

ACTUL I

SOLDATUL SPARKY

SOLDATUL HURST

SOLDATUL ATTERCLIFFE

BLUDGEON, un marinar

SERGENTUL MUSGRAVE

PASTORUL

DOAMNA HITCHCOGK

ANNIE

OFIŢERUL DE POLIŢIE

PRIMARUL

MINERUL GREOI

MINERUL BĂTĂIOS

WALSH, un miner serios

UN SOLDAT DIN REGIMENTUL DRAGONILOR

UN OFIŢER DIN REGIMENTUL DRAGONILOR

Acţiunea se petrece într-un oraş dintr-o regiune minieră din nordul Angliei, acum optzeci de ani.

E iarnă.

Scena 1

Cheiul unui canal, seara.

Hurst şi Attercliffe joacă cărţi pe o tobă. *La câţiva paşi de ei, Sparky face de gardă*; *se loveşte cu palmele spre a se încălzi*. *Pe chei se află trei sau patru lăzi grele de lemn*, *însemnate pe margine cu o săgeată mare*, *insigna Ministerului de Război*. *Deasupra lăzilor se află o lanternă*.

SPARKY: Brr, ce iarnă friguroasă… Zăpadă, întuneric… Şi mai rău e că tot aşteptăm… Odată plecat, omul trebuie să-şi vadă de drum… Nu-ţi foloseşte la nimic aşteptatul… Cel mult îngheţi şi mai zdravăn. (*Cântă*):

Alăturea cu drumul, mergeam, cu chef, odată când iată că în cale patrula îmi ieşi Pân’ ce să scot o vorbă recrut mă pomenii şi-aşa cam cu arcanul, trimis fui în armată.

Brr! Şi se mai vorbeşte de Crimeea! V-am spus vreodată povestea bucătarului din Sevastopol? Ei bine, era acolo un sergent de poliţie, unul roşcat, şi mai era şi bucătarul, un caporal… Ăsta n-avea nici fir de păr în cap… Şi-atunci comandantul regimentului, tocmai., ei,

şi-asta… (*Vede că nu-l ascultă, nimeni*.) Cine câştigă?

HURST: Eu.

ATTERCLIFFE: Da' de unde. Pun la bătaie pieile. Valet, rege şi as! Asta, face încă un şiling. Dă-l încoace.

HURST: Bine. Fă-le, băiete. A, ba nu, e rândul meu. Să vedem dacă de data asta îmi vin câteva cărţi bune. Uite! Una, două, trei, patru. (*Împarte cărţile*.)

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

SPARKY: Aş vrea să ştiu cât o să mai aşteptăm. Mi-ar plăcea să fiu urcat pe puntea vasului. Mă-ntreb ce i s-o fi întâmplat lui Musgrave al nostru?… De ce nu vine odată să ne ordone s-o luăm din loc?

ATTERGLIFFE: O să fie aici la ora fixată… Viaţa sergentului nostru e măsurată cu pasul, după tobă… L-ai pomenit întârziind vreodată?

SPARKY: Nu. (*Cântă*):

Am dus-o bine când am dezertat

Dar nu prea mult, căci fata m-a turnat…

ATTERGLIFFE (*aspru*): Altceva nu ţi-ai găsit să cânţi? SPARKY: Ei şi ce? Parcă nu-i aşa? (*Cântă*):

La curtea marţială judecat

Şi la spânzurătoare condamnat…

HURST (*aruncând cărţile şi ridicându-se, scos din sărite*):

Taci odată, n-auzi? Al dracului cântec ţi-ai mai găsit să cânţi tocmai acum… Ţi-a spus să nu mai cânţi, aşa că taci. (*Se uită cu teamă în jur*.) SPARKY: Ei, nu-i nimeni să ne-audă. Eşti în siguranţă aici. Şi-apoi, vă păzesc eu. Eu vă apăr. ATTERCLIFFE (*furios*): Atunci fii cu ochii-n patru, auzi?

Veghează… SPARKY (*îşi reia garda*): Aşa-a-a! (*Arată spre lăzi*.) Sau nu cumva credeţi c-o să ne-audă el? Dar, mai ştii… Mi se pare că l-am auzit râzând. ATTERGLIFFE: Vezi-ţi de treabă, băiete! SPARKY (*cam iute*): Vezi-ţi tu de treabă, dărâmătură…

De unde ştii că n-a râs? Sau că nu i-au clănţănit dinţii?

Aşa-i, tinere? HURST: Glumeşti… SPARKY: Glumesc? Despre el? Nici gând. N-o să-mi spuneţi că nu ştie ce-i cu noi. Şi-atunci, de ce n-ar râde, dac-aşa-i vine?

HURST: Ah, faci pe grozavul?

SPARKY: Nu fi nervos, băiete: n-are rost să fii nervos, tocmai tu! Eşti bărbat, şi pe deasupra şi soldat! Sau nu

ACTUL ÎNTÂI

Cumva nu eşti decât o zdreanţă roşie peste-o grămadă de oase... În fine, ce contează?

HURST (*aruncă o privire mânioasă, apoi se aşază*): ... Bine, bine. Joacă!

(*Amândoi joacă în tăcere. Sparky bombăne şi suflă-n palme. Deodată tresare.*)

SPARKY: Stai! Cine-i?

(*Intră* marinarul *cu* o *lanternă*, fluierând „*Michael Finnegan*".)

MARINARUL: Ho... Iepuraşilor! Eu sunt, bătrânul Joe Bludgeon, căpitanul vasului, Joe cocârjatul. Ce mai e nou? Sunteţi gata?

SPARKY: Gata de ce?

MARINARUL: Gata de plecare, de ce altceva? Sunteţi?

ATTERCLIFFE: Nu.

MARINARUL: Şi de ce nu?

ATTERGLIFFE: Fiindcă nu-i vremea, de-asta. Şapte jumătate, aşa ţi s-a spus.

MARINARUL: Păi e-aproape...

ATTERCLIFFE: Încă nu e, şi până n-o să fie, n-o să vină nici el.

MARINARUL: A-ha, sergentul, nu?

ATTERGLIFFE: Ei da, sergentul. Dar vasul ţi-e gata?

MARINARUL: Gata. V-aşteaptă.

ATTERGLIFFE: Bine. Atunci să-ncăreăm.

HURST: Să sfârşim mai întâi partida.

ATTERCLIFFE: Lasă...! Ai auzit ce-a zis sergentul?

HURST: Fie, hai.

MARINARUL: Pe cele mici puteţi să le puneţi lângă cabină. Da' ce-aveţi în ele, pentru Dumnezeu? Asta are o tonă...

SPARKY (*izbind cu piciorul una din lăzi*): O mitralieră Gotling... Ai auzit de mitralierele Gotling, prietene?

MARINARUL: Nu, şi nici nu-mi pasă dacă spui adevărul. Doamne, ce viaţă de câine şi-n armata asta! Tot vă mai mângâie cu pisica lor cu nouă cozi?

HURST: Nu.

(*Attercliffe şi Hurst încep să care lăzile.*)

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVB

MARINARUL (*bine dispus*): Ehei, pe vremea când eram eu tânăr, se obişnuia. Plici! Plici! Plici! Era groaznic. Ştii cum li se zicea pe

vremea aia soldaţilor?

SPARKY: Soldaţii au multe porecle.

MARINARUL: Pariez că pe asta n-o ştii. „Boboci", aşa li se spunea. Ei, ce zici? Plici, plici, plici. Boboci! (*Strigă înspre culise.*) Nu acolo! Nu le puneţi acolo! ăla-i locul meu, trebuie să ţin cârma! Ah, ah, decât să ai soldaţi la bord, mai bine nişte negri din Perú. Aşa, acum că le-aţi pus acolo, nu le mai mişcaţi. Coborâţi mai înainte de a-l scufunda, boboci afurisiţi!

(*Intră din nou Hurst.*) HURST: Destul cu gluma, marinarule. Ia seama.

(*Intră Musgrave.*)

MUSGRAVE (*către marinar*): Ei, ia seama... O singură dată ţi-o mai spun, marinarule, şi basta! Suntem pasagerii tăi şi ne plătim călătoria. Aşa că să nu le vorbeşti oamenilor mei de parcă ţi-ar fi slugi. Ai înţeles? MARINARUL: Am înţeles, domnule sergent. Glumeam şi eu. MUSGRAVE: Bine. Ai făcut o glumă, destul.

(*Intră din nou Attercliffe.*)

ATTERCLIFFE (*în timp ce ridică împreună cu Hurst lăzile mai mici care-au mai rămas*): Mitraliera a fost îmbarcată, domnule sergent. Şi lăzile celelalte la fel. N-a mai rămas decât toba şi lăzile astea. Ceva veşti?

MUSGRAVE (*calm*): Totul e-n regulă. Nu-ţi fie teamă. (*Attercliffe şi Hurst ies cu încărcătura. Musgrave bate, dus pe gânduri, în tobă şi se întoarce spre marinar.*) Ei, marinarule, o să ningă iar mâine?

MARINARUL: Tot ce se poate. O să-nceapă să-ngheţe şi apa. Încă o zi ca asta, şi canalul va fi blocat. Se spune că-n câmpie drumul s-a şi înzăpezit. Ce să spun, frumos anotimp ţi-ai ales pentru recrutare! Dar aicea ce ai? Altă mitralieră? (*Loveşte cu palma ultima ladă.*)

MUSGRAVE: De ce nu? Trebuie să le-arătăm cel mai bun echipament, să le luăm ochii, să-i ducem ca pe nişte

ACTUL ÎNTÂI

Proşti... Şi-acum, îmbarcaţi ultima ladă. Fiţi cu grijă. Cu asta suntem gata. Poţi să porneşti.

(*Attercliffe şi Hurst s-au întors, iau ladaşi-o duc. Sparky îi urmează, cu toba pe umăr. Musgrave ia lanterna soldaţilor şi cercetează rapid scena pentru a vedea dacă n-a rămas ceva. Rămâne o clipă uitându-se în direcţia de unde a venit.*)

MARINARUL (*aşteptându-l*): Asta-i prima călătorie pe care o faci

prin ţara cărbunelui, domnule sergent? MUSGRAVE: Prima. MARINARUL: Brr, e un ţinut sinistru: nişte supuşi din cale-afară de înfometaţi ai reginei. Dacă-ţi place să-ţi umpli pântecul, aici o să duci lipsă. MUSGRAVE: Nu-i vorba de pântec. E vorba de datoria noastră. Datoria e viaţa soldatului. MARINARUL: Aşa, va să zică, datoria.

Ca să luptăm, plecăm în depărtări să apărăm Imperiul peste mări, Că-i datoria noastră de soldaţi să fim de bunăvoie împuşcaţi! Un glonte-n mână şi-n picior la fel Pentr-un bănuţ şi pentr-un păhărel.

Hai vino, bravul meu sergent. Gloabei nu-i place s-aştepte. (*Amândoi ies după soldaţi*.)

V-1

„C-i-i-i; –: …

…; >… –, Scena *2*…

Un bar într-un local public.

Doamna Hitchcock stă în mijlocul încăperii vorbind”.

cu pastorul, care se simte foarte la largul său şi ţine

„J *un pahar de brandy în mână*. *Annie şterge paharele*:

D*upă tejghea*.

PASTORUL: Nu. Nu, doamnă, nu. Nu pot să dau impresia că încurajez trândăvia, mizeria şi cerşetoria. Dacă nu

DANSUL SERGENŢITLUI MUSGRAVE

Mai vine nimeni să-ţi bea băuturile, cu atât mai rău pentru dumneata. De fapt însă, doamnă, ceva mai puţină beţie şi dezordine n-ar strica de loc acestui oraş. Biserica nu e o bancă pentru subvenţionarea tavernelor. DOAMNA HITCHCOCK (*bombănind*): Totdeauna a fost un local onorabil, domnule pastor. PASTORUL: Cum?

DOAMNA HITGHGOCK: Totdeauna a fost un local onorabil, domnule pastor. Da, da. Dacă n-ar fi fost aşa, nu mi-aţi fi reînnoit autorizaţia. Că doar sunteţi consilier, nu? Aţi fi putut pune o vorbă împotriva mea. Dar n-aţi făcut-o. PASTORUL: Nu aceasta este intenţia noastră, doamnă Hitchcock. Consiliul admite existenţa unor localuri publice pe care să le poată frecventa sărăcimea, dar în aceste vremuri când au loc regretabile conflicte în industrie, e mai bine ca cele mai multe dintre ele să rămână goale. Căci dacă minerii nu-şi vor mai putea plăti consumaţia, din pricina propriei lor prostii, adică din pricina grevei, va fi mai puţin probabil să fie incitaţi la acte de violenţă. Mă gândesc chiar ce bine ar face Consiliul să suprime toate autorizaţiile până la reluarea lucrului în mină.

DOAMNA HITCHGOGK: Ar fi grozav! Să-i vezi pe clienţii localurilor şomând, siliţi să bea zeama azilului pe cheltuiala parohiei. S-ar răsturna lumea cu susu-n jos! (*Râde cu toată gura*.)

PASTORUL: Chiar până-acolo n-o să se ajungă. DOAMNA HITCHGOCK (*rezonabil*): Uite ce-i, domnule pastor. Văd că m-aţi luat peste picior din prima, clipă. V-am chemat ca să vă spun un singur lucru: greva nu-i bună pentru oraşul nostru. Asta înseamnă, fireşte, că nu-i bună pentru mine. Dar mai înseamnă că nu-i bună nici pentru dumneavoastră. Şi mai înseamnă că nu-i bună nici pentru Excelenţa-Sa, domnul primar. Ei, da, da! (*Cântă*):

Eu sunt un patron de seamă şi cămaşa mea-i curată.

ACTUL ÎNTÂI

Cui ce-i pasă că în mină Zdrenţe negre lumea poartă?

(*Râde iarăşi*.) Ei, dacă n-om mai face haz de necaz, am pieri.

PASTORUL: Eşti obraznică. Nu mai am nimic de spus.

DOAMNA HITGHGOCK: M-am adresat dumneavoastră, fiindcă reprezentaţi Biserica, fiindcă reprezentaţi mila. Duceţi-vă, domnule pastor, şi spuneţi-i primarului să se-nţeleagă cu oamenii, să le dea salarii mai bune. Atunci vor avea ce să cheltuiască în oraş, vor avea cu ce să bea în acest local, şi – e-he – cine ştie, vor avea şi cu ce să vină la biserică. Şi-o să fie bine!

(*Iritat, pastorul îi „întoarce spatele şi dă să iasă pe uşă. Intră marinarul şi i se opreşte în faţă*.) MARINARUL (*salutându-l în batjocură, cu degetul la caschetă*):

Pastore.

PASTORUL (*rece*): Bună seara. MARINARUL: Cam frig pe la dumneavoastră, nu? PASTORUL (*încercând să treacă*): Da, frig. MARINARUL: Şi cu greva ce-i? PASTORUL: Nu s-au înţeles încă.

MARINARUL: Puteam să jur că nu! Ei, bună, patroană! DOAMNA HITGHCOCK: Bună. MARINARUL: O litră din cea mai grozavă! DOAMNA HITGHCOGK (*impasibilă*): Ai cu ce plăti? MARINARUL: Sigur că am. O clipă, pastore, numai o clipă.

Eu nu-s unul din ăia de fac tărăboi prin mină, ştiţi bine.

Eu lucrez încă. Am veşti pentru dumneavoastră. DOAMNA HITGHCOGK (*către Annie*): Spune că plăteşte.

Dă-i litra. MARINARUL (*pastorului*): Nu mă gândeam să vă găsesc pe-aici. Dar fiindcă vă văd aici, aflaţi c-a-ngheţat canalul. PASTORUL: Serios? MARINARUL: Serios. Ultimul vas a sosit azi

dimineaţă.

Vasul meu. Au fost şi pasageri. PASTORUL: Nu mă interesează câtuşi de puţin.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

MARINARUL (*cu subînţeles*): Patru pasageri, pastore. Soldaţi. (*Annie îi dă marinarului paharul.*)

PASTORUL (*puţin speriat*): Soldaţi? Au şi venit? Cine i-a trimis? De ce nu mi s-a spus? Asta poate fi primejdios...

MARINARUL: Ştiţi, n-au venit pentru ce credeţi dumneavoastră... Nu încă, în orice caz. Au venit pentru recrutări.

PASTORUL (*uşurat dar supărat*): A... Ei bine, şi ce dac-au venit? Ce-mi pasă mie? N-am timp de pierdut, omule. Hai, dă-te la o parte...

MARINARUL (*reţinându-l încă*): Bine, pastore, dar sunteţi consilier...

PASTORUL: Fireşte că sunt consilier. MARINARUL: Reprezentaţi Forţa Publică. Forţa Publică într-un oraş agitat, într-un loc al primejdiei. Reprezentaţi Adevărul şi Scriptura, nu? Şi-atunci, luaţi aminte: soldaţi. Recrutări. Oare nu prind bine? PASTORUL (*începând să-l priceapă*): M-da. Nu cred că noi, consiliul, avem nevoie de sfaturile dumitale. Dar îţi sunt îndatorat pentru veşti. Mulţumesc. (*îi dă marinarului o monedă şi iese.*)

MARINARUL (*lovind uşor moneda*): Ei, ei, am spus eu c-o să am cu ce plăti.

(*Îi dă moneda lui Annie şi-ncepe să fluiere „Michael Finnegan”. Annie se-ntoarce spre tejghea. Doamna Hitchcock li ia moneda şi-o-n-cearcă cu dinţii.*)

DOAMNA HITGHGOGK: Soldaţi. Annie, iubito, tu poţi să ne spui la ce sunt buni soldaţii.

ANNIE (*morocănoasă*): Şi de ce v-aş spune?

MARINARUL (*vesel*): Ei” hai, hai, fetico, spune-ne ce-i cu soldaţii. Pun rămăşag că te pricepi la uniforme. Haide, spune, vremea-i tare rece şi-o să ne mai încălzim. E-he – Annie a noastră e zdravănă – a bătut recordul – nu? (*îi dă o palmă peste fese. Ea se-nfurie.*) ANNIE: Când am să-ţi dau eu voie, nu mai înainte. Stai jos, bădăranule.

ACTUL ÎNTÂI

MARINARUL (*prefăcânda-se speriat*): Uf, dar rea mai eşti...

DOAMNA HITCHCOGK: Aşa, stai jos... Hai, Annie, spune-ne... ANNIE: Să vă spun atunci la ce-i bun un soldat:

Cu toba după el să meargă
Şi să ucidă – bună treabă!
— Strigând la toţi: Iată-mă-s dar
— Câţi am ucis nici n-am habar – Dar vin în ăst oraş bogat
C-aşa e viaţa de soldat;
De la război spre – un alt război
Oricare fată târfă mi-i
Din pat în pat m-oi tăvăli!
Iată ce face el cu noi.
Şi noi cu el – doar e soldat
Ca mâine moare şi-i păcat!
Azi, el în braţe să ne strângă
Şi mâine soarta să şi-o plângă.
Dar până să ne părăsească
Plăcerea-l facem s-o plătească.
La asta-i bun orice soldat.
Şi-ar mai fi multe de-adăugat...

Căci la ce-i bun un soldat, dacă nu să fie zvârlit într-o groapă, ca o scrisoare în cutie? câţi spui că ai adus cu tine, patru?

MARINARUL: Da, patru... ANNIE: Şi-au să vină toţi patru aici? DOAMNA HITGHCOCK: Sper c-aici au să vină. E cel mai bun local din oraş. ANNIE (*izbucnind brusc*): Atunci faceţi în aşa fel ca să rămână patru nopţi, fiindcă mai mult de unu pe noapte nu vreau. Nu, nu vreau! Nici pentru tot aurul Egiptului.

(*Scoate un ţipăt şi iese pe uşa din spatele tejghelei, răsturnând o tavă cu pahare*.) MARINARUL: Oh, Doamne! Campioană, zdravănă şi rea!

Annie! Hai, mai spune-ne!

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

DOAMNA HITCHCOCK (*supărată*): Las-o-n pace. Ţi-a spus destule, mai mult nu meriţi... Nu trebuie s-o scoţi din sărite... Bănuieşti că aici or să vină? MARINARUL: Ei, sigur, sigur. Le-am spus eu. Am avut eu grijă. (*De-afară se-aud bătăi de tobă*.) Uite, vezi, au şi sosit.

(*Intră Sparky, superb, bătând din lobă*.)

SPARKY: Atenţi-e! Drepţi, voi cei de-aici. În numele reginei, cucoană, aşa cum vi s-a spus, suntem patru. Noi trei o să dormim în pod, pe paie, dar sergentul nostru vrea un pat adevărat, ca pentru însurăţei, încăpător, cu tăblii încrustate-n aramă... Aşa are el chef! Se

poate?

DOAMNA HITGHGOGK: Aşadar, iată-i pe veselii recrutori! Ei da, se poate, tinere. N-am decât o odaie. Dar o dau sergentului. Iar voi trei, o să vă culcaţi în vechiul grajd din spatele casei. Are o sobă bună, aşa că n-o să vă fie frig... Dar cine plăteşte... Voi... Sau regina?

SPARKY: Până la urmă, bănuiesc c-o să plătească regina.

DOAMNA HITGHGOGK: Dar la-nceput? Zic că voi...

SPARKY: Ei da, da, n-a, cea grijă... Avem cu noi şi nişte material...

MARINARUL: Tone de material. Hodorogitul meu de vas era cât pe-aci să se ducă la fund...

SPARKY: Dar am ajuns cu bine, nu-i aşa, prietene? Aşa se-ntâmplă oriunde ne ducem noi, până la urmă tot ajungem... Altfel nici că se poate...

MARINARUL: Nici vorbă...

SPARKY (*spre culise*): Suntem cazaţi, dom sergent.

MUSGRAVE (*din culise*): Şi materialul?

SPARKY: Şi materialul, cucoană?

DOAMNA HITGHGOGK: E o magazie în fundul curţii.

SPARKY: O magazie în fundul curţii... Până atunci, cucoană, ce-ar fi să ne dai o băuturică... Ca asta a lui. O recomanzi, prietene?

MARINARUL: Poţi să-nfigi baioneta-n ea de tare ce e...

SPARKY: Merge atunci. O să-ţi mai oferim şi noi una. Aşa că, să vină cinci, dac-o să vrei să bei cu noi.

ACTUL ÎNTÂI

DOAMNA HITGHGOCK: De ce nu, ostaşule? De vreme ce plăteşte regina... Annie... Ei... Annie!

(*Cum nu răspunde nimeni, se duce ea însăşi în spatele tejghelei şi începe să umple cănile. Intră Musgrave.*)

MUSGRAVE: Lacătul magaziei dumitale e solid, doamnă?

DOAMNA HITGHGOCK: Destul de solid încă.

MUSGRAVE: Materialul nostru e preţios, ştii... Am văzut că ferestrele sunt zăbrelite... DOAMNA HITCHCOCK: Adevărat. MUSGRAVE (*ia o cană*): Bun... Pentru mine? DOAMNA HITCHCOCK: Dacă vrei...

(*Intră ceilalţi doi soldaţi.*)

ATTERCLIFFE: Totul e-ncuiat, dom sergent. Lăzile sunt în siguranţă.

MUSGRAVE (*arătându-i cănile*): Foarte bine. Serviţi-vă. HURST

şi ATTERGLIFFE: Mulţumim, dom sergent. MARINARUL (*închinând*): În sănătatea maiestăţii sale, pentru războaiele maiestăţii sale şi pentru fetele pe care le părăsim! Să bem! (*Beau toţi.*) DOAMNA HITCHCOCK (*ridicând paharul*):

Pe apă şi pe uscat
Când udat şi când zvântat
Nemâncat şi îngheţat.

(*Ceilalţi beau din nou, puţin încurcaţi la auzul toastului.*)

Au pus mâna pe oraş, sergent. Sau ţi s-a spus?

MUSGRAVE: Despre ce-i vorba?

DOAMNA HITCHGOGK: Nu se mai lucrează în mină. Patronul numeşte asta grevă, oamenii o numesc „lock-out". Pentru noi asta se cheamă „foamete".

(*Intră pe neaşteptate ofiţerul de poliţie.*)

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Excelenţa-Sa, domnul primar! DOAMNA HITCHCOCK: Cum?

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Am spus: Excelenţa-Sa, domnul primar!

OANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

MARINARUL: O-ho! Ei bine, mânjii mei, atenţie... OFIŢERUL DE POLIŢIE (*către marinar*): S-s-s-l... MARINARUL: He-he...

(*Intră cu un pas rapid, primarul, purtând lanţul de aur*. Î*n spatele lui, pastorul*. *Musgrave îşi aşază oamenii în poziţie de drepţi.*)

PRIMARUL: Doamnă Hitchcock, îi caut pe soldaţi. A, iată-i! Ei bine, sunt primarul oraşului, şi proprietarul minei. Am mari necazuri. Aşa că, în loc să trimit să vă cheme, am venit chiar eu să vă caut. Bun. Ce spuneţi de asta? Bun. Ia să vă privesc un pic. A-ha! Lasă-ne singuri, doamnă. Aş vrea să vorbesc ceva între patru ochi cu pastorul. Sergent, aşteaptă afară până te chem.

MUSGRAVE: La ordinele dumneavoastră, Excelenţă... Haideţi.

(*Iese cu oamenii săi pe uşa hanului, urmat de doamna Hitchcock.*) OFIŢERUL DE POLIŢIE (*împingându-l pe marinar spre uşa de la intrare*): Hai, ieşi... MARINARUL (*ferindu-se*): Ei, ei...

Poliţaiul n-are leac: Capul gol, pântecul plin De e mort, sau de e viu El rămâne tot un drac.

...Ce mai faceţi, pastore? (*Iese, fluierând „Michael Finne-gan*)

DOAMNA HITCHCOCK (*acru, către primar*): Doriţi ceva de băut?

PRIMARUL: Nu.

DOAMNA HITCHCOCK: Voia dumneavoastră. (*Face o reverenţă*

şi iese pe uşa hanului.)

PRIMARUL: Ei, pastore, ce crezi despre ei?

PASTORUL: Sunt chipeşi şi voinici. Când îi văd, mă simt mândru de ţara mea. Domnule primar, pe astfel de caractere se reazemă Anglia. Păcat numai că uneori îşi uită curajul şi se eschivează de la datorie. Dumneata ce crezi?

PRIMARUL: Cred că-i putem folosi, pastore. E doar o soluţie provizorie, dar o să meargă. Preţul cărbunelui

A scăzut, a trebuit să reduc salariile, să concediez muncitori. Fiind informat că or să facă grevă, am închis eu mina. Dar asta nu poate dura prea mult. Sunt două soluţii pentru a salva mina: Prima e să se construiască o cale ferată – ca să mi se reducă cheltuielile de transport, dar pentru asta e nevoie de doi ani şi de o hotărâre a parlamentului, aşa că mai bine îmi iau gândul. Cealaltă este să scap de jumătate din populaţie, să apară o diversiune ca să aibă la ce se gândi. Regina are războaiele ei, are răscoale dincolo de mare: asta ne şi trebuie. Să umple tot oraşul de zgomotul tobelor. La fiecare şiling pe care-l va scoate sergentul din caseta regală, voi adăuga şi eu o liră. Tunici roşii şi drapele. Să sfârşim odată cu cei care tulbură ordinea. Tobe, şi flaute, şi glorie. PASTORUL (*cu severitate*): Datoria soldatului e o datorie de onoare 1

PRIMARUL: Mai mult decât atât: e şi-al dracului de utilă. (*Către ofiţerul de poliţie.*) Cheamă-l pe sergent.

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*nervos*): Să... Vă rog să mă iertaţi, Excelenţă. O întrebare. Soldaţii ăştia... Ne-ar putea fi de mare folos. N-am decât o mână de oameni în tot oraşul. Şi, ştiţi, numai unul e soldat de meserie; ceilalţi sunt voluntari. Nu pot să fiu sigur că mă pot bizui pe ei atunci când împrejurările o vor cere.

PASTORUL: Ce împrejurări?

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Azi dimineaţă au aruncat cu pietre. Au spart două ferestre de la biroul meu... Şi ca să fiu sincer... Sunt îngrijorat... Sunt...

PRIMARUL: Ei bine, şi...?

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Excelenţă, mi-ar trebui întăriri... Daţi-mi-i pe aceşti soldaţi. Recrutarea e un lucru frumos, dar eu am nevoie de patrule.

PRIMARUL: Încă nu.

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Excelenţa-Voastră,» o fcerere oficială. Aveţi de-a face cu capete-nverşunaţi/: Nu se vor mulţumi s-arunce cu pietre. Asta-i. L!

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ACTUL ÎNTÂI

PRIMARUL (*supărat*): încă nu, am spus. Să-ncercăm mai întâi planul meu. Gândeşte-te, omule, ce înseamnă patru soldaţi împotriva acestor bande? Peste oraş s-a aşternut iarna şi nu putem conta pe dragoni până nu începe dezgheţul. Aşa că, descurcă-te. Cheamă-l pe sergent.

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Cum porunciţi, Excelenţă. Sergent! (*Intră Musgrave*.)

MUSGRAVE: La ordinele dumneavoastră, domnule.

PRIMARUL: Sergent, suntem bucuroşi să te avem aici. Vorbesc în numele Consiliului, în numele consilierilor. Şi-acum, ascultă: avem în oraş inimi credincioase şi sincere, şi oricare dintre cetăţeni doreşte să-i vadă înrolaţi pe cei mai buni fii ai noştri. Nu-i aşa, pastore?

PASTORUL (*luat prin surprindere*): M-da… Vor fi mândri, fireşte.

PRIMARUL: Exact. La fiecare şiling pe care-l vei oferi din partea reginei, eu voi adăuga un galben de aur… Ba nu, doi. Unul pentru recrut şi celălalt pentru a fi împărţit între dumneata şi cei trei flăcăi ai dumitale. Ce spui?

MUSGRAVE: Sunteţi foarte generos, domnule.

PRIMARUL: Cred şi eu că sunt. Şi cum vei proceda?

MUSGRAVE: Poftim?

PRIMARUL: Ei da, vreau să-ntreb dacă vei merge cu toba pe străzi, sau vei aştepta aici pe vreun scaun… Sau cum?

MUSGRAVE: Asta depinde, domnule, de cum e mai bine pentru fiecare oraş. Încă n-am avut timp să văd cum arată al dumneavoastră. Dar cârciumile par să fie cam goale, judecând după asta…

PASTORUL: Într-adevăr, sunt goale.

MUSGRAVE: Ei bine, în cazul acesta trebuie să fac o recunoaştere. Când voi lua o hotărâre, am să vă comunic.

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Să mă previi şi pe mine, sergent.

Îţi voi uşura sarcina. MUSGRAVE: Vă mulţumesc, domnule. PRIMARUL: Şi dacă tot vrei să-i uşurezi sarcina, dă-i sergentului şi câteva nume pentru lista lui de recruţi. Cred că ştii câţiva flăcăi buni pentru treaba asta.

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*înţelegând aluzia*): Voi încerca, Excelenţă.

PRIMARUL: Bun. Şi fiindcă ne-am înţeles, mă-ntorc la primărie. N-am prea mult timp de pierdut. (*Către ofiţerul de poliţie.*) Haide, vreau să-ţi spun o vorbă în legătură cu pietrele aruncate azi dimineaţă.

(*Primarul şi ofiţerul de poliţie ies.*)

PASTORUL (*sever*): Aş vrea să precizez un lucru, sergent. Ştiu că e obiceiul ca în campaniile astea de recrutare, tinerii din district să fie cât mai impresionaţi, tinerii, cred eu, şi femeile. Aşa ceva n-aş vrea de loc să se întâmple aici. Oraşul este şi-aşa destul de tulburat... Să ţii minte asta.

MUSGRAVE: Voi ţine minte, domnule.

PASTORUL: Nu vreau... Din partea soldaţilor dumitale... Nici beţii, nici destrăbălare. E nevoie să fiu mai clar?

MUSGRAVE: Nu, domnule. Nu vor fi. Sunt o fire evlavioasă.

PASTORUL: Foarte bine. Bună ziua.

MUSGRAVE: Bună ziua, domnule.

(*Pastorul iese. Musgrave se aşază, scoate o biblie de buzunar şi începe să citească. Intră doamna Hitchcock.*)

DOAMNA HITCHCOCK: Cum aşa, sau şi dus?

MUSGRAVE: Da, doamnă.

DOAMNA HITCHCOCK: E prea din cale-afară. Îmi transformă barul în sală de consiliu, se pricep să se folosească de scaunele mele – şi ce le pasă?... Pe băieţii dumitale îi servesc în sala din fund. Mănânci şi dumneata cu ei?

MUSGRAVE (*serios*): Nu. Voi mânca aici. Doar o bucată de pâine şi puţină brânză.

DOAMNA HITCHCOCK: Şi de băut?

MUSGRAVE (*mereu cu ochii-n carte*): Nimic. Mulţumesc. Numai brânză.

DOAMNA HITCHCOCK (*bombănind*): Hm... Încă unul. Ei! Annie! O bucată de pâine şi brânză pentru dumnealui. Murături?

MUSGRAVE: Poftim?

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

DOAMNA HITCHCOGK (*plictisită*): Murături!

MUSGRAVE: Nu... (*Privind-o, brusc.*) Spune-mi, doamnă, au plecat la armată mulţi oameni din oraşul ăsta în ultimul timp?

DOAMNA HITGHCOGK: Destui. Dar nu prea se prăpădeşte

nimeni după aşa ceva pe-aici. În orice caz, nu atunci când cărbunele se vinde bine. În sfârşit, au fost destui. Şi pot să-ţi spun şi de ce… (*Cântă*):

Flăcăul zdravăn şi roşcat A fost prea bun la sărutat când pântecul mi s-a umflat De jocul ăsta s-a lăsat…

(*Intră Annic cu pline şi brânză. Îi pune în faţă lui Musgrave.*) MUSGRAVE: Mulţumesc. ANNIE (*privindu-l în faţă*): Eşti sergent. MUSGRAVE: Asta aşa-i. ANNIE: Pari mai zdravăn decât ceilalţi. (*El dă din cap.*)

Şi-ţi zic Musgrave-cel-rău? (*El o priveşte*). Iasă te văd, dom'le sergent… Vrei să ştii ce cred? MUSGRAVE: Ce? ANNIE:

Vântul nordic, aspre stânci Drept părinţi tu i-ai avut. Fiind ger când te-ai născut Ei n-au mai lăsat alţi prunci.

MUSGRAVE (*strâmbindu-se nemulţumit*): E ceva adevărat în ce spune fetica asta. E puţin zăludă?

DOAMNA HITGHCOGK: Nu, nu, chiar zăludă n-aş spune. Dar nu s-ar găsi prea mulţi care s-o rabde vreme îndelungată în casa lor.

MUSGRAVE: Spune-mi, doamnă… E ceva care nu-mi iese din cap… Mi-aduc aminte c-am avut odată… Un camarad din oraşul ăsta… Unul lung, cu părul roşcat… Aşa ca-n cântecul dumitale… Îi spunea… Ei da… Îi spunea Hick-man sau nu… Hickson?…

ACTUL 1NTII

DOAMNA HITCHGOGK (*mirată şi tulburata*): O-o-o!

MUSGRAVE: Pe numele ăl mic… Billy… Billy…

DOAMNA HITCHGOCK (*zăpăcită de-a binelea*): Billy Hicks. Ei, ciudat lucru, sergent. Foarte ciudat. Zău aşa.

MUSGRAVE: Da, da. Bill Hicks, acum mi-aduc aminte.

DOAMNA HITGHCOGK (*povestind*): Nu era ceea ce se cheamă un băiat rău. Dar nici om la locul lui nu era. Venea pe-aici sâmbătă seara să se-mbete. „Să nu crezi c-am să-ţi dau măcar un pahar", îi spuneam. Se-aşeza cu coatele pe bar, mă privea şi-ncepea să cânte. Şi ştii ce? Psalmi… „înălţaţi-vă fruntea, voi, porţi de aramă…" Numai cântece bisericeşti. Spunea: „Cânt să-mi câştig păhărelul, cucoană". Psalmi. (*Fredonează începutul psalmului: „Înălţaţi-vă fruntea, voi, porţi de aramă"… Apoi se opreşte brusc.*) I-a făcut un copil şi-a plecat în război… În sfârşit, împotriva rebelilor, cum se spune. Se spune c-a fost n

UCIS.

MUSGRAVE (*cu o voce lipsită de emoţie*): Da, a murit. Ucis de-un glonte, anul trecut. Cui i-a făcut copilul?

DOAMNA HITGHGOCK (*arătând cu degetul spre uşa din spatele tejghelei*): Ei.

MUSGRAVE (*surprins*): Ia te uită!

DOAMNA HITGHCOCK: Da. Dar copilul nu s-a născut prea zdravăn. Palid, slăbuţ. După două luni era mort şi-ngro-pat. Tot atunci când a murit şi *el*, înţelegi? Ce spui de asta?

MUSGRAVE (*nepăsător*): N-are a-face. Nu-mi era chiar prieten. Dar oricum, ai dreptate, e ciudat, îi plăcea să cânte. Părul roşcat, nu-i aşa, roşcat? (*Se duce spre uşa din spatele tejghelei şi strigă.*) Aţi terminat cu masa? Mergem să dăm o raită prin oraş până nu se-ntunecă. (*Revine spre doamna Hitehcock.*) Să nu le spui şi celorlalţi ce mi-ai spus mie. Soldaţii morţi şi copiii morţi trebuie să zacă acolo unde sunt şi să nu tulbure minţile celor vii. Nu-i bine pentru disciplină. (*îi strigă din nou.*) Hai, mişcaţi-vă! (*Soldaţii intră, şi Musgrave le porunceşte pe rând, arătând cu degetul spre fiecare.*) Est, sud.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ACTUL 1NTII

Vest. Iar eu, o voi lua spre nord. Pare-se că nordul îmi prieşte. Ne-ntâlnim apoi la cimitir să-mi spuneţi ce-aţi văzut. Executarea! (*Ies cu toţii.*)

Scena 3

În cimitir. La apusul soarelui. Intră Hurst şi se plimbă-n lung şi-n lat, fluierând nervos. Minerul greoi intră şi-l priveşte. Trec unul pe lângă *altul, aruncându-şi priviri pline de asprime. Minerul greoi e pe punctul de a ieşi din scenă, când deodată* se *întoarce* şi *strigă*.

Ei, soldat!

Câţi sunteţi cu toţii?

Patru… Patru gândaci în tunică roşie.

MINERUL GREOI HURST: Ce-i? MINERUL GREOI HURST: Patru. MINERUL GREOI Blestemaţilor! HURST: Cum? De ce? MINERUL GREOI (*cu dispreţ*): Huo!

(*Iese cu pas apăsat. Ilurst vrea să-l urmeze, dar se răzgândeşte şi-şi reia mersul în lung şi-n lat. Intră Musgrave.*)

MUSGRAVE: Un bloc de gheaţă, oraşul ăsta. Ce-ai văzut?

HURST: Mai nimic. Străzi goale, ferestrele-nchise, două femei bătrâne în faţa porţilor, care-au intrat înăuntru de cum ara apărut. Trei bărbaţi în colţul unei străzi, doi bărbaţi în colţul alteia. Priviri încruntate şi niciun cuvânt. Mai adineauri un individ m-a-njurat cât îl

ţinea gura. Asta-i tot.

MUSGRAVE: Mdaa. (*Strigă înspre culise.*) Ei, suntem aici!

(*Intră Attercliffe.*) Tu ce-ai văzut? ATTERGLIFFE: Mai nimic. Străzi goale, porţile-ncuiate, ferestrele întunecate, prăvăliile îngheţate şi goale. Puştani jucându-se în noroi, o fată care i-a chemat când m-a văzut sosind. Cineva a azvârlit cu o piatră-n mine…

MUSGRAVE: Cu o piatră?

ATTERGLIFFE: Da. Nu ştiu cine-a azvârlit-o, că de altfel nici nu m-a nimerit. Dar de azvârlit, a azvârlit-o…

HURST: O gheţărie, oraşul ăsta. Chiar aşa, dom sergent.

MUSGRAVE: Un bloc de gheaţă. Iată-l şi pe cel de-al patrulea. (*Intră Sparky.*) Tu ce-ai văzut?

SPARKY: Mai nimic. Străzi goale. Niciun coş din care să iasă fum, balegă de cai îngheţată încă de ieri pe drum. La o răspântie trei bărbaţi, alţi patru rezemaţi de-o poartă. Nicio vorbă; dar scriseseră pe-un zid: „Soldaţi, întoarceţi-vă acasă!”

HURST: Întoarceţi-vă acasă?

SPARKY: Chiar aşa, băiete. Ca şi cum am avea undeva o casă. Şi dumneata, dom sergent, ce-ai văzut?

MUSGRAVE: Ce-aţi văzut şi voi… Deci, ăsta-i oraşul. Şi iată-ne şi pe noi în el. Totul e bine. Totul e-n ordine.

HURST (*izbucnind dintr-odată*): în ordine? Dom sergent, te-am urmat cât am putut. Fiecare zi e plină de primejdii pentru noi. Fugari în tunică roşie într-o câmpie plină de mine de cărbuni acoperită de zăpadă. Şi frigul care se-nteţeşte. Şi banii care se duc – cei pe care i-ai furat din casieria regimentului. Şi nu ştim dacă au auzit ceva de noi, şi ce anume. Cred că e momentul să ne spui ce gânduri ai.

MUSGRAVE (*ameninţător*): A, aşa? Mai e vreunul care să vrea să mă-nveţe ce să fac?

ATTERCLIFFE (*împăciuitor*): Te rog, dom sergent, nu te supăra – suntem oamenii dumitale şi ne-am înţeles… HURST: Foarte bine, dacă suntem oamenii dumitale, înseamnă că avem şi drepturi.

MUSGRAVE (*sălbatic*): Singurul tău drept e s-atârni de-o funie la câţiva metri deasupra solului. Fugari? Bani furaţi? Mai bine să vorbim despre omorârea unui ofiţer, împuşcat în timpul luptelor de stradă din noaptea măcelului. S-a pus pe seama rebelilor, dar ştiu că tu ai făcut-o. Noi suntem dezertori, dar tu eşti ucigaş.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

HURST: Am avut motiv…

MUSGRAVE: Ştiu că ai avut motiv, fiindcă altfel nu te-aş fi lăsat în viaţă şi nici nu te-aş fi luat cu noi. Dar în clipa de faţă e bine să-ţi dai seama exact de situaţia în care te afli. Eşti în puterea mea. Cu trupul, cu viaţa şi cu sufletul. Iar puterea mea e puterea Domnului, şi ea m-a adus aici, şi pe voi odată cu mine. Ştiţi ce v-am spus şi-mi ştiţi şi gândurile… Nu-i vorba de o autoritate pe care să mi-o dea cazarma, sau galoanele, sau pieritoarea mea minte de om. Şi-atunci, de unde vine? (*I-aruncă* întrebarea *lui Hurst drept în faţă*.)

HURST (*încercând s-o ocolească*): Bine… Dar eu nu spun…

MUSGRAVE: De unde?

HURST (*apărându-se cu furie*): Nu cred în Dumnezeu!

MUSGRAVE: Nu? Atunci asta ce-i? (*Cu un gest violent îşi* trece *degetul peste obrazul lui Hurst, ca şi când i-ar şterge ceva*.)

HURST: Sudoare.

MUSGRAVE: E cea mai friguroasă iarnă de zece ani încoace şi uite, asuzi ca un nou născut. HURST (*încercând să reziste*): Asta, din pricină că… MUSGRAVE (*nedându-i răgaz*): Ei hai, spune din ce pricină? HURST (*forţat, aproape incoerent*): … Ei bine, da, din pricină că mi-e teamă… Fiindcă am crezut, când ne-am întâlnit, am crezut c-avem aceleaşi gânduri… Să fugim de blestemata asta de armată… Cu toate mârşăviile la care te sileşte: „Ucide-l, ucideţi-i, sunt nişte rebeli ticăloşi, situaţie excepţională, primejdie mare, datoria ostaşului…” Atunci am pus la cale şi măcelul meu, mi-am spus că mi-a venit şi mie rândul. M-am gândit la Drepturile Omului, la drepturile rebelilor, la mine! Asta a fost tot. În drum am întâlnit un sergent, împreună cu doi soldaţi; dezertase şi el, ca şi mine; are bani destui să plătească vasul ca să ne-ntoarcem în Anglia. Toate astea n-au nicio legătură cu Dumnezeu. Nu-nţeleg nimic din toate poveştile cu Dumnezeu. De ce-l vâri pe Dumnezeu în toate astea? Ai venit aici ca să le vorbeşti oamenilor şi ca să nu mai fie război…

ACTUL ÎNTÂI

MUSGRAVE (*întrerupându-l cu vehemenţă*): Dar chiar ăsta e cuvântul Domnului! Fără Dumnezeu, mesajul nostru nu-i decât un râgâit nevolnic şi-un sughiţ! Voi trei, fără mine, nu sunteţi decât un râgâit nevolnic şi-un sughiţ! Cum credeţi că v-aţi descurca, dacă n-aş fi eu? Spune, hai, spune!

HURST (*mereu pe poziţia lui*): Ei bine, le-aş… Le-aş spune, dom

sergent, le-aş sta în faţă şi le-aş spune, şi…

MUSGRAVE: Le-ai spune ce?

HURST (*silit să pară mai prost decât este*): Foarte bine: le-aş vorbi despre război, despre armată, despre războaiele coloniale, că suntem folosiţi cu ticăloşie pentru nişte treburi ticăloase, şi…

MUSGRAVE (*cu un dispreţ suveran*): …Şi-ai fi arestat şi spânzurat cât ai zice peşte! Nu-nţelegi nimic în privinţa lui Dumnezeu. În schimb, crezi că tu singur, aşa prost cum eşti, fără carte, neştiutor într-ale Scripturii – crezi că poţi convinge un oraş întreg, o naţiune întreagă, de cruzimea şi de lăcomia armatelor? Cum ai să le explici tu toate astea? Şi ce pedeapsă vei propovădui? N-ai fost în stare să te gândeşti nici la banii de călătorie! Eu am plătit-o!

HURST (*capitulind*): Aşa-i, ai plătit-o… Eşti doar sergent. Spune-ne ce trebuie să facem.

MUSGRAVE (*atmosfera se destinde*): Atunci să stăm jos, o să ne simţim mai bine. E frig printre mormintele astea, dar cel puţin nu ne tulbură nimeni. Staţi! Şi-acum deschideţi urechile şi ascultaţi! Ssst! O clipă! Atenţie!

(*Minerul greoi intră dintr-o parte, cel bătăios şi cel serios din cealaltă. Toţi trei ţin târnăcoapele ca pe nişte măciuci.*)

MINERUL GREOI (*chemându-i pe ceilalţi doi*): Iată-i pe cei patru. Sunt tuspatru aici. MINERUL BĂTĂIOS (*venind spre soldaţi*): Care din voi e sergentul?

MUSGRAVE (*ridicându-se*): Vorbeşte-mi mie. MINERUL SERIOS: Asta o să şi fac. La mină avem un sindicat şi suntem puternici. Când declarăm grevă, în

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

Seamănă că e grevă şi toate mijloacele sunt bune. Şi pumnii, şi târnăcoapele, şi pietrele, şi picioarele. Şi cine lucrează sub pământ are bocanci cu cuie – să ştiţi! (*îşi ridică ameninţător piciorul.*) MINERUL BĂTĂIOS: Şi când trebuie, ne batem până la moarte.

MUSGRAVE: Aşa facem şi noi. MINERUL BĂTĂIOS: A, nu, voi vă bateţi pentru soldă.

Plecaţi peste mări în expediţii de pedepsire împotriva celor pe care voi îi numiţi „rebelii” şi doborâţi oameni în stradă. Dar aici n-o să puteţi face aşa ceva. Străzile astea sunt ale noastre. MUSGRAVE: Altceva n-aveţi de spus? MINERUL SERIOS: Nu. Nu în seara asta. V-am spus ca s-o ştiţi. MINERUL BĂTĂIOS: Acum staţi în cimitir. Uitaţi-vă la

ei, pentru Dumnezeu! Aşteaptă răscoală, ca să ne omoare.

Dar de ce n-am face-o noi? E destul de întuneric, nu? MINERUL SERIOS: Taci. Toate la timpul lor. Aşa, ca să ştie şi ei. (*Minerii se-ntorc să plece*.) MUSGRAVE: Staţi o clipă. (*Eise opresc*.) Cine v-a spus c-am venit să spargem greva? MINERUL SERIOS: Ce? MUSGRAVE: Cine v-a spus asta? MINERUL SERIOS: Nimeni. Nu-i nevoie să ne spună cineva.

E o grevă şi-au sosit soldaţi. Nu poate fi decât un singur motiv. MUSGRAVE: De-astă dată nu-i aşa. E altceva. N-am fost trimişi ca să…

MINERUL BĂTĂIOS: …Lasă astea… MUSGRAVE: Şi nu toţi soldaţii sunt la fel, să ştiţi. Unii sunt şi oameni. MINERUL SERIOS

Minerul bătăios]" nu zău (*RM*.)

MUSGRAVE: Ascultaţi, deseară am să fiu în cârciuma doamnei Hitchcock până când s-o închide. Plătesc eu, şi dacă vreţi să aflaţi de ce-am sosit aici, veniţi deseară

ACTUL ÎNTÂI

Şi-o să vă spun. Vorbesc cinstit, faceţi şi voi la fel. Ne-am înţeles?

MINERUL SERIOS: Nu, nu ne-am înţeles, deşteptule…

Străzile astea sunt ale noastre. Acum o ştiţi. Haideţi…

Lăsaţi-i, ştim noi ce caută. Haideţi să mergem. (*Minerii ies* bombănind *ameninţător*.)

ATTERCLIFFE: Ne urăsc, dom sergent, ne urăsc! N-o să spui şi-acum că totul e-n ordine?

MUSGRAVE: Ne urăsc fiindcă se vinde prost cărbunele. Restul vine de la sine. E-adevărat, unul dintre ei a pomenit despre rebeli împuşcaţi pe străzi, dar ceilalţi nu văd decât baionetele îndreptate asupra minerilor, şi asta nu-i bine. Deocamdată, ei cred c-am venit aici să tragem asupra lor. Îndată ce vor afla că nu-i aşa, vor înceta să ne mai urască. Unii dintre ei vor veni chiar să se înroleze. O să vedeţi: banii de aur ai Excelenţei-Sale primarul vor atârna greu în buzunarele acestor flăcăi. Dar vom aştepta – vom aştepta până când vom vedea cât de mare e corupţia. Căci tot ce ştim e c-am fugit de un război colonial, război al păcatului şi-al sângelui vărsat pe nedrept.

ATTERCLIFFE (*tăios*): Orice război e păcătos, dom sergent.

MUSGRAVE (*iritat*): Nu despre asta-i vorba. Teoriile tale nu fac doi bani. Un singur lucru, numai unul, contează: măcelul săvârşit într-o noapte pe străzile unui oraş – măcel care ne-a pierdut pe toţi patru – şi războiul care l-a prilejuit. Fiecare dintre noi are partea lui de vină pentru sângele vărsat. Şi-am venit aici, în acest oraş, pentru a urmări

crima de la obârşie. (*Se întoarce spre Sparky*.) De ce în oraşul ăsta… Spune, de ce?

SPARKY (*parcă ascultând de un reflex condiţionat*): Din pricina lui Billy. Din pricina morţii lui Billy… Era tovarăşul meu. Era ultimul dintre-ai noştri. Şi a murit. Era din acest oraş.

MUSGRAVE (*implacabil*): Mai departe. – \;

SPARKY (*implorându-l*): Dom sergent…

MUSGRAVE: Încearcă să judeci limpede, omule, şi spune-mi ce cauţi aici! Hai… – … – * „< în… f, >.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

SPARKY (*incoerent, silit să-şi amintească lucruri pe care-ar fi vrut să le uite*): Ce caut aici? Caut… Ştii prea bine ce, dom sergent. Din pricina morţii lui Billy. Fiindcă el a murit, am băut. Patru zile şi patru nopţi. După măcel. „Lipsă la apel. Stare de beţie. Ţinută în dezordine.” (*încearcă să scape printr-una din glumele lui obişnuite*.)

Aşa fusei încarcerat Pâine cu sare am mâncat Fiindcă Musgrave nu s-a-ndurat şi lipsă la apel m-a dat.

Nu-ţi fie cu supărare, dom sergent. „Fă-ţi mai întâi pedeapsa”, mi-a spus el. „Apoi, te-nvăţ eu ce să faci”. Aşa mi-a spus sergentul. Iar eu i-am zis: „Ai să-mi spui, ce?” Şi el mi-a zis: „Am să-ţi spun cum să răzbuni moartea lui Billy”… Eu nu voiam asta – ce-mi păsa mie de războiul colonial?… (*Întâlneşte privirea lui Musgrave şi începe să priceapă unde voia să ajungă acesta*.) Da’ totuşi, parcă tot aş fi vrut să-l răzbun… Şi chiar din pricina asta mă aflu aici… Te-am înţeles bine, dom sergent?

Nicicând Musgrave nu se-ndura Apelul veşnic îl striga.

Şi mi-a spus:

Acas la Billy s-o pornim Cum a murit să-i lămurim.

Şi iată cum de mă aflu aici. Sergentul plăteşte călătoria. Sunt aici, şi-a plătit să fiu aici. Ce-o urma, e pentru Billy… Pentru rămăşiţele lui. Nu vrea nimeni să dea ceva pentru ciolanele lui? Un şiling pentr-un ciolan, pentru ciolanul tovarăşului meu. (*îşi stăpâneşte din nou emoţia şi se întoarce, sarcastic, spre Hurst*.) Tu nu l-ai cunoscut când trăia, nu erai în batalionul lui, ce-ţi pasă c-a murit? Pentru tine el e ca şi Dumnezeu, ca şi adevărul, nu-ţi pasă şi nu te-amesteci!

ACTUL ÎNTÂI

HURST (*furios*): Ţine-ţi gura, jigodie, cu cine vorbeşti?

SPARKY: Cu tine. Da, da, băiatule, cu tine. Era un om şi-un

soldat... (*întâlneşte din nou privirea lui Musgrave şi glasul îi tremură*) un om şi-un soldat...

MUSGRAVE (*cu emfază*): Şi tu eşti soldat. Nu uita asta. Eşti omul meu şi-ai să m-asculţi. Nu mai eşti beat. Ţi-ai regăsit simţul disciplinei. Eşti mâhnit, dar ordinea domneşte spre împlinirea voii Domnului!

SPARKY (*cu supunere*): Da, dom sergent.

MUSGRAVE (*către Hurst*): Spre împlinirea voii Domnului!

HURST (*cu supunere*): Da, dom sergent.

MUSGRAVE (*cu o voce încurajatoare*): Aţi pomenit mai adineaori de o primejdie. Dar nicio primejdie nu trebuie privită în sine. Puneţi-o în faţă cu scopul nostru. Cu strategia mea. Amintiţi-vă că drumurile sunt tăiate, canalul îngheţat, firele de telegraf rupte sub povara zăpezii, iar calea ferată n-a fost construită încă. Teferi am ajuns, teferi ne aflăm aici. Iarna ne dă un răgaz de o zi, de două, poate chiar de trei. Avem tot timpul să măsurăm mârşăvia, să zvârlim oamenilor acestora cuvântul nostru de foc, să-i facem să dănţuie! Oraşul e-ncins ca jarul, în ciuda îngheţului; n-avem decât să suflăm asupră-i şi flacăra ţâşni-va din cenuşă. Sunt şi-aşa cuprinşi de freamătul grevei. Ei bine, greva lor şi războiul nostru sunt unul şi acelaşi păcat. Oraşul ăsta e-al nostru, ne-aşteaptă. Şi când lumea ne va auzi, când va auzi cuvântul tunător al Domnului, osândind crimele pe care le-am săvârşit, vă spun că va trece de partea noastră şi se va ridica împotriva acestui război!

ATTERGLIFFE (*grav*): Împotriva oricărui război, dom sergent Musgrave. Războiul colonial, spunem noi, e nedrept. Sunt un simplu soldat, dar niciodată n-am luptat într-un război drept. M-am dus să ucid în numele reginei, şi-am făcut-o pentru soldă. Asta mi-a fost până acum viaţa, dar iată că totul s-a schimbat. A venit noaptea măcelului şi mi-am spus: n-am să mai ucid. HURST (*excitat*): A venit vremea să ucidem noi...

ATTERGLIFFE: Nu, omule, nu!

Teatru englez contemporan, vol. II

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

HURST: Şi eu spun că da. Tuspatru suntem fugăriţi, tuspatru suntem dezertori. Pe toţi ne-a cuprins turbarea. Am luat-o de peste mări şi nu ne rămâne altceva decât să alergăm pe străzile oraşelor noastre, să-i muşcăm pe toţi până or să turbeze şi ei – fiindcă altfel nu se poate.

MUSGRAVE (*întrerupându-l*): Ascultă-mă!

HURST (*cu supunere*): Da, dom sergent.

MUSGRAVE (*scandind cu furie cuvintele*): Suntem aici ca să ne spunem cuvântul. Asta-i tot. Asta urmărim. Cuvântul nostru să dănţuie. Asta e totul pentru ziua de azi şi pentru cea de mâine. Ce se va întâmpla după, va hotărî Atotputernicul. Zis-a el: „Sunt cu voi... Urmaţi-mă şi veţi fi puternici”. Un stâlp de foc în faţa lumii. Cuvintele pe care le vom spune aici, ne vor mâna înainte, împotriva necinstei, împotriva lăcomiei, împotriva omorului din lăcomie! Iată datoria noastră, datoria cea nouă a dezertorului. Dumnezeu dănţuie pe-acest pământ şi noi nu suntem decât cele patru puternice picioare ale sale care dănţuie... Şi-acum, destul. S-a-ntunecat. Să ne-ntoarcem. Astă-seară trebuie să dăm de băut la toată lumea. Dar, luaţi aminte: niciunul dintre voi să nu întreacă măsura. Acolo unde-i primejdia, e şi ispita. Aşa că să fie veselie, dar nimic mai mult. Duceţi-vă! Aduceţi-i pe toţi!

ATTERGLIFFE (*luând comanda*): Foarte bine. Şi-acum, ’nainte marş; colindăm străzile. Şi luaţi aminte: recrutăm. Dau comanda: stâng-drept, stâng-drept...

(*Ies cu paşi vioi, lăsându-l pe Musgrave singur*. Î*n clipa în care ies, intră marinarul, care îi salută parodiindu-i în timp ce trec*. *Musgrave nu-l vede, vine în avantscenă, îşi încrucişează mâinile pe piept, ca şi cum s-ar ruga*. *Marinarul, din spate, îi parodiază gesturile*.)

MUSGRAVE: Dumnezeule, domnul şi stăpânul meu. Mi-ai dat oare, ori nu mi-ai dat oraşul pe mână? Toată viaţa mea de soldat, m-am închinat ţie şi-am slujit adevărul. Am luat securea şi-am izbit cu toată puterea. Regimentul mi-era datoria, şi moartea onoarea... Am ucis după toate regulile... Dar totul s-a-nceţoşat şi am început să nu mai

ACTUL 1NTII

Văd limpede... Acum, datoria mea e alta. Mă aflu în acest oraş ca să schimb datoria soldatului, Doamne, ascultă-mi ruga: păstrează-mi cugetul limpede, să pot împărţi cu dreptate mila şi pedeapsa. Fă din danţul pe care l-ai dezlănţuit în mine, o revelaţie fără de îndurare. Cuvântul e neîndurător, dar Fapta e încă mai fără de îndurare... Ştiu însă că asta e Legea ta, şi-ai să veghezi la împlinirea ei.

(*Rămâne o clipă tăcut, apoi se-ntoarce brusc pe călcâie şi porneşte cu paşi mari pe urma soldaţilor*. *Nu-l vede nici acum pe marinar*. *Acesta şi-a scos pălăria la sfârşitul rugăciunii lui Musgrave şi-acum rămâne privind cu gravitate cerul*. *Murmură cu un surâs ipocrit*:

„Amin”.)

CORTINA

ACTUL II

Scena 1

Barul localului. Pe scenă e multă însufleţire şi bună dispoziţie. Doamna Hilchcock stă înapoia barului, bând ceai cu brandy. Annie umblă încoace şi-ncolo prin încăpere, servind băuturi şi ducând paharele goale. Musgrave, în faţa cănii sale de bere, urmăreşte liniştit scena. Sparky are toba la gât şi alternativ, bate toba, bea şi cântă. Minerul greoi şi minerul bătăios, puţin ameţiţi, beau şi dansează. Marinarul bea, dansează şi cântă din muzicuţă. Bate măsura cântecelor. Attercliffe bea şi dansează, agăţând cocarde la pălăriile minerilor. Pe rând dansatorii o iau pe Annie şi-o-nvirtesc. Dar ea se apără cu o nepăsare dispreţuitoare şi-şi continuă treaba. Când cortina se ridică, bărbaţii (în afară de Musgrave) cântă în cor.

CORUL: Să sune deşteptarea şi tobele să bată, Să le-ascultăm chemarea şi toţi s-o facem lată.

(*Corul este reluat – din ce în ce mai puţin corect – de către majoritatea bărbaţilor la sfârşitul fiecărui cuplet.*)

SPARKY (*cântă*):

La regiment când am venit De supărare mort eram Iubita că mi-o părăseam şi n-am s-o mai revăd nicicând.

ACTUL AL DOILEA

(*Corul.*)

MINERUL GREOI (*către Musgrave care îşi cercetează registrul*): Eu nu semnez nimic acum. Fără obligaţie, aşa am spus, fără obligaţie. MUSGRAVE.: Ei da, fără obligaţie. Nimeni nu spune altfel.

SPARKY (*cântă*):

Tot timpul „drepţi” şi la „apel”.

Soldatul stă de pază Dar niciodată lângă el

O fată n-o să şază.

(*Corul.*) MINERUL BĂTĂIOS (*către Attercliffe*): Nu prea-mi place mutra ta, să ştii! SPARKY: A mea?

MINERUL BĂTĂIOS (*arătând spre Attercliffe*): A ta! SPARKY (*cântă*):

În gazdă, ziua, la primar

Golim pahar după pahar Noaptea, pe soaţa-i şi pe fete

Le învăţăm să se desfete.

(*Corul.*) MINERUL BĂTĂIOS (*către Sparky*): Sunt om însurat, am nevastă, o nevastă, o nevastă… SPARKY: Nu ţi-o ia nimeni. MINERUL BĂTĂIOS: Nici tu? SPARKY: Nu.

MUSGRAVE (*intervenind*): Nimeni, fii pe pace, prietene… MINERUL GREOI: Ba am să ţi-o iau eu când o să te duci la război, am să ţi-o iau… MINERUL BĂTĂIOS: Tu?

MINERUL GREOI: Eu! Adică nu, nu, nu! mai bine mă ţin de Annie! (*Se-ndreaptă clătinându-se spre Annie care tot caută să-l evite.*) Hai să dansăm!

(*Respins de Annie, îl ia pe minerul bătăios şi-ncep un fel de dans ţărănesc, în timp ce marinarul cântă din muzicuţă. În timpul dansului lor, cor şi veselie generală.*)

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

MARINARUL: Mai adu de băut, Annie. Astă-seară plăteşte regina. Câţi ai recrutat, sergent? MUSGRAVE: Astă-seară nu recrutez pe nimeni. (*Izbeşte cu cana în masă pentru a face linişte.*) Şi-acum flăcăi, ascultaţi… MARINARUL (*binevoitor*): Toată lumea ascultă!

(*Bătaie de tobă.*)

MUSGRAVE (*comunicativ*): Sunteţi invitaţii maiestăţii sale regina, asta ca s-o ştiţi… Pe cinstea mea de soldat! Aşa că oricine bea astă-seară…

MARINARUL: Oricine bea astă-seară…

MUSGRAVE: Bea pe socoteala reginei. Aşa că n-aveţi grijă, nimeni n-o să fie nevoit la sfârşit să-şi scotocească buzunarele – aflaţi că s-a dus vremea păcălelilor – armata vrea bărbaţi inimoşi, adică liberi, soldaţi care să lupte de bunăvoie pentru imperiu. Aşa că beţi şi fiţi bineveniţi cu toţi, voi, locuitori ai acestui oraş…

MARINARUL: Voi, locuitori ai acestui oraş…

MUSGRAVE: Când o să ţinem adunarea şi-o să batem toba, desfăşurând drapelele, atunci o să vă puteţi plăti semnând în registru – dar numai de bunăvoie! Asta-i tot; beţi şi vă veseliţi!

(*Bătaie de tobă.*)

MARINARUL: Beţi şi vă veseliţi, băieţi, ura-a-a! MINERUL BĂTĂIOS: Sergent, eşti un roşcat afurisit. Dar eşti un om adevărat! Dă-mi mâna să ţi-o strâng!

(*Marinarul scoale un chiot şi-ncepe să danseze, cântând din muzicuţă. Se-mpiedică şi* toată *lumea râde.*)

ANNIE (*cu dispreţ*): Dar ăsta din ce regiment mai e, sergent?

Lăncierii Târâie Brâu?

MARINARUL: Las că-ţi spun eu, drăguţă, de ce nu? „Cavalerii veseli ai maiestăţii sale”, sau „Avântăriergarda regală”! Haidem, îngeraşilor:

Cine pe Joe îl dibăceşte şi ştie ce îţi urzeşte

ACTUL AL DOILEA

De Joe cel hâtru se fereşte… Dar Dumnezeu ne păzeşte!

MUSGRAVE (*privindu-l cu asprime*): Ei…

(*Marinarul înalţă din umeri şi zâmbeşte. Musgrave renunţă.*)

MARINARUL: O mică glumă… Numai aşa, o mică glumă… Pe curând…

(*Fluieră „Michael Finnegan” şi iese din local. Între timp, Sparky şi-a scos toba şi vine în avanscenă să-i taie calea lui Annie. Attercliffe ciocneşte când şi când cu minerii şi unul dintre ei bate în tobă. Ieşirea marinarului a mai potolit un timp zarva de pe scenă.*)

SPARKY (*către Annie*): Sunt un căţeluş, asta sunt, fac sluj pentr-o fărâmă de pâine, Annie, sau de carne… Uite… (*Scoate un pachet de cărţi de joc din buzunar şi i-l arată.*) Trage una, hai, trage una. (Ea *se supune.*) Ei?

ANNIE: Dama de pică.

SPARKY (*râzând*): A dracului carte! O fi unsă cu miere de se lipeşte de toate degetele… Eu îi spun „bunicuţa”, s-o mai îmblânzesc, să nu mă persecute. (*Pune cartea la loc şi amestecă iar.*) Aşa… Acum trage primele patru. Spune-mi ce-ai tras.

ANNIE: 8 – 9 – 10 – valet… Toate de pică.

SPARKY (*triumfător*): Grozav! Au ieşit cu toţii în şir, ca la paradă în urma reginei. Şi regina unde-i? A căzut la fund – acum ia-o!

ANNIE (*se supune*): Tot dama de pică!

SPARKY: Tot ea, fireşte. Doar ţi-am spus. Asta e, după mine, viaţa. Ies toate după cum te-aştepţi, dar nu şi când te-aştepţi. Aşa că mai bine să faci haz de necaz… Ha, ha, ha! Sunt un băiat isteţ, înţelegi, toţi îmi zic Sparky cel vesel şi glumeţ…

ANNIE (*nu prea impresionată*): Şi cel beţivan. Dă-te la o parte. Am de lucru.

SPARKY (*se ia după ea şi-i iese iar în cale*): Ei, drăguţă, ascultă colea: Odată un englez, un velş şi-un irlandez bătăios, s-au treziteutoţiilacarceră, pentru beţie. Atunci, sergentul a zis: „Unu, doi, trei, doar un scoţian mai

Lipseşte”. Şi-atunci s-a auzit un glas din camera de gardă: „Fugi de-aici, omule, absenţii se iartă”...

(*Ea îi dă la o parte şi se duce la bar, stricându-i poanta. Sparky vrea s-o urmeze, dar Musgrave îi opreşte. Hurst apare în prag, Annie ridică ochii spre el şi-l urmăreşte cu privirea în timpul replicilor care urmează.*)

MUSGRAVE (*către Sparky*): Ai băut destul.

SPARKY: Nu sunt beat.

MUSGRAVE: Nu. Şi nici să nu fii. Nu-i momentul.

SPARKY (*arătând spre Hurst*): Nu! Uite-l şi pe-ăsta c-a sosit! Uită-te!

MUSGRAVE (*către Hurst, furios*): Unde-ai fost? HURST (*morocănos*): înspre canal. MUSGRAVE: De ce? HURST: Ca să mă mai gândesc. Şi-ţi spun drept, dom

Sergent, că nu-i de ajuns. MUSGRAVE: Ce nu-i de ajuns? HURST: Ce vreţi să faceţi, dumneata şi încornoratul ăla bătrân. E o nimica toată, un fleac... Dumnezeu şi cuvântul lui... Puah! Şi care-i cuvântul ăsta? Câte parale face?

Toţi pot să vină cu vorbe umflate, dar nu-i de-ajuns:

Trebuie să fim tari! MUSGRAVE: Lasă asta, băiete. Eu gândesc. Tu bea ceva şi vezi-ţi de treabă. (*Musgrave pleacă de lângă el.*) HURST (*ţipă după el*): Nu-i de ajuns!

(*Se-ntoarce şi-o vede lângă el pe Annie, care-l priveşte în faţă şi-i întinde o cană cu bere; o ia şi-o bea pe nerăsuflate, fără s-o privească.*)

DOAMNA HITCHCOGK (*strigând de după tejghea*): Sergent, regina a rămas datoare. MUSGRAVE: Ce-ai spus, doamnă? DOAMNA HITCHGOCK: Am spus: Regina a rămas datoare!

I s-a terminat contul. MUSGRAVE: Trece-i în cont, doamnă, şi mai dă un rând la toţi. DOAMNA HITCHCOCK: Nu mai am cretă.

ACTUL AL DOILEA

MUSGRAVE: Facem noi rost. (*Bagă mina în buzunar şi scoate un pumn de monezi. Face grabnic o socoteală şi fluieră a pagubă. Apoi ia câteva monezi.*)

ATTERGLIFFE: (*urmărindu-l*): N-a mai rămas cine ştie ce, aşa-i?

MUSGRAVE: Ne descurcăm noi.

(*Se duce la bar şi plăteşte. Sparky le-arată acum minerilor trucurile sale cu pachetul de cărţi. Annie îl trage de mânecă pe Hurst,*

care e cufundat în gânduri.)

ANNIE (*simplu*): Tu eşti cel mai frumos din toţi patru…

HURST: Cum? Ce spui?

ANNIE: Vrei să ţi-o spun din nou? De ce? Doar o ştii…

HURST (*preocupat*): Am şi uitat. Am altele-n cap şi puţin îmi pasă de ce crezi tu despre cum arăt… (*O cercetează mai îndeaproape şi dintr-odată îşi pierde înfăţişarea tristă. Ia aerul unui seducător arogant*) Asta aşa-i, n-am nevoie să-mi bat capul cu femeile. Le las pe ele să-şi bată capul cu mine. Mi-au trecut multe prin mână, mai frumoase ca tine – doar să fac un semn. Aşa că, nu te lăuda.

ANNIE: Nu mă laud, pe tine te laud: la noapte vin la tine.

IIURST (*mulţumit, dar căutând s-o ascundă*): Aşa? Ai gust, nimic de zis, ştii s-alegi.

ANNIE (*cu intenţie*): Dar gândurile tale, ai să le dai uitării?

HURST (*de data asta sincer interesat*): Poate că da… O să-ncerc… Nădăjduiesc că da… Ia stai dreaptă… Să vedem… Veselă şi durdulie, aşa cum îmi place mie… Şi o talie, n-am ce zice… Ai păr frumos, dar are nevoie de-un pieptene… Şi n-ar strica să-ţi mai speli obrazul. Gâtul îţi miroase a fum, nu?

ANNIE (*acceptându-i observaţiile în spiritul în care au fost spuse*): Am suflat în foc mai adineaori…

IIURST (*ţanţoş*): Ei! Ultima pe care-am avut-o, era fata unui colonel. Îmi place să schimb, drăguţă.

(*Attercliffe vine spre ei.*)

ATTERCLIFFE: Ai spus că el e cel mai frumos. Te-am auzit. Dar nu-i adevărat.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ANNIE: Atunci cine e? Tu?

ATTERCLIFFE: Să-ţi spun ceva. Minerul ăla de colo a zis că vreau să-i fur nevasta. Pe cinstea mea, mai curând i-aş fura gunoiul. Să-mi aduci aminte zilele astea să-ţi povestesc… Sparky ar face şi-un cântec, nu-i aşa, Sparky? (*Ultimele cuvinte le-a ţipat prin toată odaia.*)

SPARKY (*ţipândşi el*): Nici gând. Zic că am luat-o cu toţii prea repede. (*Se întoarce spre mineri.*) o carte, trage o carte, oricare. Spune ce-ai tras.

MINERUL BĂTĂIOS: Şase de cupă.

SPARKY: Bun. Bun de tot. Acum bale şi taie.

(*Intră marinarul.*)

MARINARUL (*ţipând*): E ora închiderii, domnilor. Faceţi ultimele comenzi. DOAMNA HITCHGOCK (*furioasă*): Cine ţi-a dat voie să faci ordine aici? MARINARUL (*antă*):

Trompetele să sune şi tobele să bată…

Dacă nu eu, dacă nu dumneata, cineva tot o să facă. Priveşte.

(*Intră ofiţerul de poliţie.*)

OFIŢERUL DE POLIŢIE: E ora închiderii, doamnă Hitchcock.

DOAMNA HITCHGOCK: Ce tot spui? OFIŢERUL DE POLIŢIE: Ordinul consiliului, cucoană. Toate localurile publicese-nchid de la ora nouă, până se va reglementa conflictul cu minerii. DOAMNA HITCHCOCK: E prima dată când aud asta. MINERUL GREOI (*către ofiţerul de poliţie*): Cară-te. MINERUL BĂTĂIOS (*către ofiţerul de poliţie*): Du-te acasă, pintenatule, şi drege-ţi soba că s-a dărâmat. OFIŢERUL DE POLIŢIE: Aşa-i treaba? MUSGRAVE: Nu vă aprindeţi, fraţilor.

ACTUL AL DOILEA

MINERUL BĂTĂIOS (*către Musgrave*): Află că n-am intrat încă în armată.

ATTERCLIFFE: Binişor, nenişorule, binişor. Suntem între prieteni, între oameni însuraţi.

MINERUL BĂTĂIOS: Dar, dom sergent, aşa cum ţi-am spus, eşti un om adevărat, aşa că-ţi strâng mâna.

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*văzând că spiritele s-au mai calmat*): Ordinul a fost dat astă-seară, cucoană. Localul ăsta l-am lăsat deschis mai mult decât pe altele, dar e aproape zece fără un sfert. Am dreptul să fac această excepţie, din pricina armatei… E vorba să le uşurăm sarcina. Sper că ţi-a fost de folos răgazul ăsta, sergent?

MUSGRAVE: Mda-a…

MINERUL BĂTĂIOS (*foarte prietenos*): Ultimul pahar îl ciocneşti cu mine, pintenatule. Eu plătesc!

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*sec*): Ultimul pahar s-a băut. Închide, cuco ană.

MINERUL BĂTĂIOS (*căruia îi trece prin cap un gând râu*): Stai o clipă. Să zicem că intru în armata voastră. Să zicem că mă angajezi. Ce se-ntâmplă cu nevastă-mea?

MARINARUL: Cucu – cucu – cucu…

MINERUL BĂTĂIOS (*descoperind în asta răspunsul la întrebarea lui*): O să se culce cu copoiul ăsta… I-arăt eu lui!

(*Se repede cu o cană spre ofiţerul de poliţie. Ofiţerul de poliţie se-mpiedică şi cade. Minerul dă să-l izbească cu cana. Attercliffe şi Musgrave se reped să-l oprească.*)

ATTERCLIFFE (*trăgându-l brutal pe miner înapoi*): Ei, ei, ei! Opreşte-te, opreşte-te! Doamne Dumnezeule! Puteai să-l omori. Zău aşa… (*Tremură tot.*)

MINERUL GREOI: Şi de ce nu, dac-o caută cu lumânarea…

ATTERCLIFFE (*cu vehemenţă*): Destul! Nu ne mai trebuie, nu…

MUSGRAVE (*îl ţine pe Attercliffe încercând să-l liniştească*): Taci din gură!

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*ridicându-se încet*): Ieşiţi, ieşiţi afară! E vremea de-nchidere. Să iasă toţi. Duceţi-vă acasă cu toţii… Vreţi să fluier după ajutoare? Duceţi-vă! (*Îi împinge pe mineri şi pe marinar afară din local.*)

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ATTERGLIFFE: Era cât pe ce s-o facă, dom sergent. Era s-o facă. Era să-l omoare. Mereu acelaşi lucru: omoară-l, omoară-l… MUSGRAVE (*aspru, către Altercliffe*): Destul… (*Se-ntoarce spre ofiţerul de poliţie.*) Nu-i mai ţin nici pe ei curelele, domnule ofiţer. O să-i trimit la culcare. OFIŢERUL DE POLIŢIE; Foarte bine. Căutaţi să fiţi la locul vostru… Ştiu că trebuie să le daţi de băut dar, oricum, să nu întreceţi măsura. MUSGRAVE: Da, da, fireşte. Cunoaştem şi noi regulile.

N-avea grijă. Că doar şi noi apărăm ordinea şi legea, nu? OFIŢERUL DE POLIŢIE: Sper. (*Se duce la uşă şi strigă în stradă*): Acasă, am spus… Nu mai zăboviţi… Ştergeţi-o dacă nu vreţi să vă duc eu pe sus… (*Vine spre Musgrave cu un aer de conspirator.*) E un fel de stare de asediu. I-am Spus Excelenţei-Sale: „Dacă vor fi tulburări în timpul nopţii, nu-mi iau răspunderea… Am făcut tot ce-am putut.”: Aşa i-am spus, pe faţă… Ei, şi fiindcă veni vorba de: Excelenţa-Sa, sergent, aş avea câteva nume. Sunt vreo câţiva pe care-i socot foarte indicaţi pentru a fi încorporaţi… MUSGRAVE (*rece*): Noi recrutăm numai voluntari… OFIŢERUL DE POLIŢIE (*insinuând*): Ei da, sigur… Dar ce-i un voluntar? Se cunoaşte doar vechiul sistem: tu, tu, şi tu, nu-i aşa, domnule sergent? Cucoană, nişte bere pentru mine şi pentru domnul sergent. DOAMNA HITCHCOCK: S-a-nchis. OFIŢERUL DE POLIŢIE (*cu largheţe*): Nu-i nimic. Pe sergent îl puteţi servi, el stă aici. Regulamentul permite. DOAMNA HITCHCOCK (*către Annie*): Dă-le să bea. Plăteşte regina.

(își toarnă încă o ceașcă de ceai. Annie pregătește băuturile și-i servește pe Musgrave și pe ofițer, în timp ce aceștia se uită pe o listă veșie pe iviusgrave și pe ojițer, în timp ce acești de nume pe care ofițerul a scos-o din buzunar.)

SPARKY (*către ceilalți doisoldați*): Mult mai încape în regina noastră. Am spus: mult mai încape în regina noastră, ha, ha... Dacă ar fi băut tot ce-a plătit astă-seară, ar

ACTUL AL DOILEA

Fii fost ceva de șters pe jos la palat, ha, ha, un adevărat râu, ascultați aici, ar fi fost ceva de șters pe jos...

ATTERGLIFFE: Taci odată, omule, pentru numele lui Dumnezeu. Ne-ai împuiat urechile cu flecărelile tale scârboase...

SPARKY (*jignit*): Bine, dacă-i așa... (*Se retrage, ofensat.*)

IIURST (*către Attercliffe*): Da mai taci și tu. Ce ți-a venit?

ATTERCLIFFE: Tu ți-ai făcut destul mendrele mai adineaori. Ești atât de aiurit, sau te-ai îmbătat, de nu ți-ai dat seama măcar ce s-a-ntâmplat?

HURST: Nu s-a-ntâmplat nimic. Doi mineri pe jumătate beți... Și ce-i cu asta? Nici tu n-ai fost mai breaz. Știm noi ce va să zică aia când începi să pomenești de *nevastă-ta*.

ATTERCLIFFE: Încă puțin, și-ar fi ieșit cu omor. Suntem aici ca să oprim un masacru, nu să-l pornim. Dar lasă, cântă mai bine, cântă. (*începe să cânte cu o pasiune sălbatică.*)

Ai milă de orbul care-ți iese în cale Un pic de-ndurare pentru multă jale...

Îmi faci greață... Mai bine plec... Mă duc în șopron... IIURST: Ce să cauți acolo? ATTERGLIFFE: Să găsesc pe cineva cu care să stau de vorbă fără să spună prostii... (*Iese pe ușa din spatele barului.*) SPARKY: Ei, ce zici de el? Cam despre ce-o fi vrând să stea de vorbă?

IIURST: Nu te mai gândi la asta! SPARKY (*feroce*): Niște oase putrezite într-o ladă... Scârțâie, trosnesc... Lui Billy îi plăcea să cânte... Crezi că ar putea să facă cu el un duet?... HURST: Nu te-nțeleg... Nu văd nimic de râs într-asta... Mai curând mi se face greață...

SPARKY (*batjocoritor*); Ți se face greață fiindcă ești speriat... IIURST: E-adevărat că mă cam frământ... Zi-i și sperietură dacă vrei.

SPARKY: Să ne luăm amândoi de mână, băiete. HURST (*sălbatic*): Foarte bine. O să te-nveți minte. Bine, bine. (*Se-ntoarce brusc cu spatele și cade pe gânduri.*) SPARKY (*îi face semn lui Annie,*

care se apropie fără prea mult entuziasm): Stai, Annie, să-ţi spun ceva. Partea

Î3ANSUL SERGENTULUI MUSGBAVfi proastă e că nu prea ştiu ce caut aici. (*Cum ea îl priveşte cu un aer întrebător, schimbă brusc subiectul.*) A, da, avem paturile noastre în grajd. Câte un pat în fiecare staul. Sergentul însă doarme în casă…

ANNIE: Da, ştiu.

SPARKY: Vezi tu, asta se cheamă disciplină. Da, dom sergent… Nu, dom sergent… Să trăiţi, dom sergent… Veselă viaţă mai avem… Ha, ha… Cea de-a treia boxă, din fund, c-a mea. Acolo va fi calul cel mai bun, calul cel mai iute. Toate cursele eu le câştig… Dar şi mai bun sunt la cursa de obstacole… Vino la noapte să facem un galop… (*Se vede, după tonul ultimei fraze că nu glumeşte.*)

ANNIE (*calmă*): Nu la noapte.

SPARKY: Ba da, la noapte…

ANNIE (*cu un aer batjocoritor*): Poate mâine seară. Nu pot aşa, dintr-odată.

SPARKY: Nici eu. Uite, n-am reuşit să te fac să râzi. Dar cred că tot am să izbutesc… Ascultă: odată, un măcelar, un brutar şi-un vânzător de bojoci stăteau la marginea unui râu. Pe râu venea plutind un câine mort…

HURST (*care aţipise, trezindu-se brusc*): Doamne! Era gata să adorm. Dar am visat urât şi m-am trezit.

MUSGRAVE (*către ofiţerul de poliţie*): Nu, domnule, n-o să se poată. În zilele noastre nu se mai înrolează cu forţa. Dacă unul se-mbată şi semnează, fie. Dar altfel…

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*vexat*): Nu prea-ţi place să colaborezi…

MUSGRAVE: Regret. O să văd ce pot să fac, dar nu promit nimic. Şi-afară de asta, agitatorii sunt agitatori, în armată sau în afara ei… Nu sunt prea sigur că aş vrea să-i iau. Dar o să mă gândesc. Noapte bună. (*îl însoţeşte pe ofiţerul de poliţie până la uşă.*)

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Noapte bună. Noapte bună, cucoană.

(*Ofiţerul de poliţie iese. Musgrave se-ntoarce către soldaţi.*) MUSGRAVE: (*chemând-o pe Annie*): Fetiţo… ANNIE: Da.

MUSGRAVE: Ăştia sunt oamenii mei. Au treabă. N-are rost să-i distrezi.

ACTUL AL DOILEA

ANNIE: Nu?

MUSGRAVE: Nu. Ei ştiu bine că una-i treaba femeilor, şi-alta-i a bărbaţilor. Dacă le amesteci, anarhia-i gata.

ANNIE (*mai curând derutată*): Aşa? Şi ce-i aia anarhie? Toţi sunteţi buni de vorbe... Vorbe şi băutură...

MUSGRAVE: Uite, fetiţo, ce-i anarhia. Noi suntem soldaţi. Treaba noastră nu-i de loc uşoară, ba e chiar grea. Are un nume sever: datoria. Totul e limpede pentru noi, negru pe alb, un plan precis. Dar dacă vii printre noi, cu ceea ce numeşti viaţa ta, sau cu dragostea ta – eu aş spune cu poftele tale – ne distrugi planul, îl încurci, îl murdăreşti, îl iroseşti, îl tulburi, îl strici: asta-i anarhia. Eu sunt om credincios, cunosc vorbele şi cunosc şi faptele, şi ştiu să fiu tare. La fel şi oamenii mei. Nu trebuie să te-aşezi între ei şi tăria lor. Şi acum, du-te.

ANNIE: Un pic de vânt, un pic de ploaie...

DOAMNA HITGHGOCK: Annie!

ANNIE: ... Ajunge să-nnece şaizeci de marinari şi pe fata regelui Norvegiei. (*Zâmbeşte pentru întâia oară şi cântă*):

Maică, măiculiţă Mi-e dor de-o guriţă Cântă-mi să-mi mai treacă Focul să-mi petreacă. Ai maică, răbdare şi te potoleşte Flota e pe mare Te mai odihneşte.

DOAMNA HITGHCOGK (*aspru*): Annie, du-te la culcare. MUSGRAVE: (*către soldaţi*): Şi voi la fel, la culcare. Şi luaţi aminte la ce v-am spus.

(*Annie iese prin spatele barului, cu o plecăciune ironică. Musgrave iese prin uşa ce dă în stradă. Hurst vrea să-i spună ceva dar e prea târziu. Rămâne pe gânduri.*)

SPARKY (*cântă*): Cel somnoros la pat se-ndeamnă Târâie-brâul ar mai sta

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

Bufniţa să te rogi te cheamă 'Nainte de-a te culca.

(*Merge clătinându-se şi râzând.*)

Scena 2

O stradă. Noapte.

Intră minerul bătăios şi minerul greoi, beţi şi în pas de marş, conduşi de marinar. E un fel de secvenţă de balet care trebuie realizată cu grijă. La fiecare comandă, fiecare din cei trei execută, caraghios, o mişcare de instrucţie; dar fiecare mişcare diferă la fiecare dintre ei, şi niciunul nu execută mişcarea comandată. Nu trebuie să fie chiar atât de beţi încât să nu se poată ţine drept; trebuie să se mişte cu, vioiciune şi să

facă impresia nu atât a unor soldaţi nepricepuţi, cât a unor soldaţi încercaţi care-au înnebunit. Minerii poartă târnăcoapele ca pe nişte puşti, iar marinarul o rangă. Intră Musgrave care îi priveşte liniştit.)

MARINARUL: La dre-a-apta. Înainte, marş. Sting, drept, sting, drept, sting, drept, sting. MINERUL BĂTĂIOS: Atenţie, stai! MARINARUL: Stânga-mprejur! MINERUL GREOI: Un, doi, trei, patru. MARINARUL: Număra-aţi, arm.

MINERUL BĂTĂIOS: Nu lipseşte nimeni. La dreapta, numără. MINERUL GREOI: Un, doi, trei, patru.

(*Sunt toţi în poziţie de „atenţie”.*)

MINERUL BĂTĂIOS: Nu lipseşte nimeni. MARINARUL: (*ordinul este de astă dată corect executat*): Pe loc, repaus…

ACTUL AL DOILEA

MINERUL BĂTĂIOS (*întrerupând jocul*): Dacă vreţi să ştiţi părerea mea, aflaţi că suntem ai dracului de tari.

MARINARUL (*cu entuziasm*): Chiar aşa, ai dracului de tari… Dacă te-ai angaja acum, te-ar scuti de trei săptămâni de instrucţie. Lângă tine, sergentul ar avea aerul bunicii regimentului. Te-ai născut soldat, băiete.

MINERUL BĂTĂIOS: Cum de nu m-am gândit mai înainte?!

MINERUL GREOI (*încă în front*): Un, doi, trei, patru.

MINERUL BĂTĂIOS: Dacă ştiam, nu mă mai însuram.

MINERUL GREOI (*ia imediat poziţia de drepţi, apoi în marş*): înainte marş! Un, doi, trei, un, doi, trei. (*Se ciocneşte cu Walsh care intră.*) Dă-te la o parte, blestematule.

WALSH: Unde dracu’ alergi aşa?

(*Musgrave dă să iasă. Walsh îl opreşte punându-i mâna-n piept.*)

WALSH: Aşadar, ne-am înşelat, ai? Aşadar, n-ai venit pentru grevă ci chiar pentru recrutare… Aşa-i? Ai bani? MUSGRAVE: De aur. MINERUL BĂTĂIOS (*arătându-l deodată pe Musgrave, către*

Walsh): El e. E sergent, dar e om. WALSH: Da? Dar voi ce sunteţi? El plăteşte şi voi beţi:

Mărşăluiţi şi faceţi instrucţie ca nişte băieţandri în faţa cazărmii. MINERUL BĂTĂIOS: Mai bine aşa, decât să crăpi în mină pentru patron.

WALSH (*cu vehemenţă*): Grăp de ruşine. MUSGRAVE (*apucându-lpe Walshdereverşitrăgându-l înapoi*):

Ascultă-mă. Mi-e destul să te văd ca să ştiu cine eşti.

Mi-au dat astea (*arată galoanele*) fiindcă ştiu să deosebesc oamenii de popice. O să-ţi spun ce-am de spus, şi gata.

(*Coboară vocea.*) Noi doi, suntem fraţi… WALSH (*cu ironie*): Ei, Doamne! Cu un socialist radical!

Fii atent, soldat, fii atent. Vrei să fii spânzurat? MUSGRAVE (*foarte serios*): Fără glumă. Aşa cred eu. Cred.

Fraţi întru Domnul.

WALSH (*cu şi mai mult dispreţ*): O-ho-o-o, aşa. MUSGRAVE: Şi fraţi întru adevăr. Aşa că, ia aminte. Şi aşteaptă. Am zis: aşteaptă.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

WALSH (*batjocoritor*): Fraţi întru Domnul! (*Cântă.*)

Lui Iisus ne închinăm şi pe şefi noi îi urmăm.

MUSGRAVE (*calm*): Am zis: aşteaptă şi vei vedea. (*Iese*). MINERUL GREOI (*care bate pasul din clipa în care s-a ciocnit cu Walsh*):

Trei, doi, unu Unde mi-e vecinu? Patru, cinci, şase Intră, nu-i acasă.

WALSH (*privindu-l cu dezgust*): Doamne, n-aş fi crezut una ca asta! MINERUL GREOI (*mormăind din ce în ce mai tare*):

Zece, unsprezece

Ia-i tu locul şi petrece

Doisprezece, treisprezece…

MINERUL BĂTĂIOS (*cu un râs prostesc*): De nevastă-mea-i vorba! MINERUL GREOI (*enervat c-a fost întrerupt*):

Cincisprezece, şaisprezece Stai în pat şi-l vei întrece.

MINERUL BĂTĂIOS (*care se-nţurie din ce în ce mai tare*): Pe soldat l-am scăpat. Pe poliţai l-am scăpat. Dar pe tine nu te mai scap. Îţi crap capul.

(*Se-ndreaptă spre minerul greoi*, *care-l loveşte în pintec*, scoale *un strigăt şi iese*. *Minerul bătăios* II urmează *urlând*.)

MARINARUL (*ţipă în urma lor vesel*): Atenţie la poliţai, e-he-e! WALSH: Sfinte Doamne! Fraţii mei! Tovarăşii mei! Ce-i cu ei?

MARINARUL (*cu bunăvoinţă*): E-e… S-au îmbătat. WALSH: Ştiu că s-au îmbătat şi ştiu şi cine i-a ajutat. MARINARUL: Aş putea să-ţi fiu de folos…

ACTUL AL DOILEA

WALSH: Să-mi fii de folos la ce?

MARINARUL: N-o să rămână beţi o săptămână. Aveau nevoie de-o mică distracţie, şi soldaţii au plătit-o. Frigul, foamea…

Când o să ai nevoie de ei, or să fie la locul lor. Şi-o să fiu şi eu, amărâtul de Joe. WALSH: Adevărat?

MARINARUL: Te pricepi să mânuieşti o mitralieră? WALSH (*privindu-l dintr-o parte*): Nu ştiu... MARINARUL: Dacă vrei să iasă fum, de ce nu faci foc? Hai, că te lămuresc eu. (*îi aruncă o privire îmbietoare, apoi iese ţopăind şi fluierând „Michael Finnegan”.*) WALSH (*gânditor*): E şmecher şi isteţ marinarul, nu? Ei bine, atunci spune-mi cum e! (*Iese alergând după el.*)

Scena 3

Interiorul cârciumii. Grajdul şi dormitorul. Noapte. Scena e împărţită în două suprafeţe distincte. Avanscena reprezintă grajdul, la rândul lui împărţit în trei boxe. Dacă acestea nu pot fi separate prin practicabile, va fi suficient dacă vor fi sugerate prin trei saltele, aşezate paralel, cu picioarele spre public. Trebuie să se creeze impresia că actorii nu se văd unii pe alţii, de la o boxă la alta. În avanscenă se află culoarul grajdului, singurul acces spre boxe. Culoarul are la ambele capete câte o intrare (una duce spre casă, cealaltă spre curte şi şopron). Fundul scenei, ridicat mai sus cu cel puţin şaizeci de centimetri, reprezintă dormitorul casei; este atât de larg cil să poată încăpea în el un pat cu tăblii de aramă, şi o măsuţă sau un alt suport pentru luminare. Cele două suprafeţe trebuie concepute ca fiind complet separate. În dormitor se intră din fund şi publicul nu trebuie să creadă că actorii se pot vedea dintr-o încăpere într-alta (numai lumina

4*

Din *ferestre trebuie să poată fi bănuită ca putând fi văzută din curte.*)

Musgrave, în cămaşă şi pantaloni, stă pe pat, citind la lumina lumânării. Tunica şi celelalte lucruri de îmbrăcăminte sunt împăturite lângă *pat. Hurst şi Sparky intră în grajd venind din casă, cu saltele de paie şi pături. Încep să-şi facă patul (în cele două boxe* de *la extremităţi, lăsând-o goală pe cea din mijloc.*)

Sparky e în boxa din capătul spre casă. Hurst în cea spre curte. Amândoi se dezbracă şi rămân în cămăşi (de flanelă gri), în indispensabili lungi (de lină) şi ciorapi. Hainele sunt aşezate cu grijă lângă *paturi.*

SPARKY (*gata de culcare*): Ei, tu de colo, m-auzi?

HURST (*cu nepăsare*): Da.

SPARKY: M-am cam cherchelit astă-seară.

HURST: Ei şi?

SPARKY: Ce-ai zis?

HURST: Am zis: ei şi? Toţi am băut. Aş vrea să dorm un ceas, două. Fă ce pofteşti, dar fără gălăgie. SPARKY: Uite, la sergent mai e încă lumină. (*Hurst bombăne. Musgrave s-a întins pe pătură, dar încă nu şi-a scos pantalonii şi n-a stins luminarea.*) Păi sigur, Dumnezeu veghează. Ha, ha! Dar nu numai Dumnezeu. Ascultă, eu cred că mai sunt şi printre noi, muritorii, unii care încă nu s-au… Am spus că Dumnezeu veghează! IIURST: Am auzit. Du-te dracului! (*Pauză.*). SPARKY: Auzi, să doarmă! Vrei să dormi? Şi frumuşica aia care se pregăteşte pentru tine, ce-o să se facă? HURST (*s-a dezbrăcat şi intră sub pătură*): Destul! Ţi-am spus să-ţi ţii pliscul. Ţi-am spus că vreau să dorm, lasă-mă să dorm. SPARKY: De ce, mă rog? Ţie ţi-a făgăduit, nu mie… Trezeşte-te, băiete, trezeşte-te… Acuşi soseşte, ai să vezi!

La tine vine, băiete, nu la mine… Vrei să-ţi cânt ceva? HURST (*care aproape adormise se trezeşte din nou*): Ce vrei?

Ascultă, ai să taci odată?

„ACTUL AL DOILEA: 53

SPARKY: Dar tu, ai să taci sau nu, când are să vie fata? Că ăl mai frumos flăcău să iubească o fată e firesc, dar cu cei doi prieteni alături, de care să nu-i despartă mai nimica, e-he-e – boală curată! Aşa că, taci tu din gură! (*Pauză. Apoi începe să cânte încet*)

La miezul nopţii mi-a venit, Pe braţe, luna-i strălucea „Să nu faci zgomot", i-am şoptit. „Stai liniştită-alăturea". Bărbatul însă s-a trezit în sus pe scări s-a repezit S-o prindă chiar în plin păcat şi astfel crima s-a-ntâmplat…

(*În timp ce Sparky cântă, Annie vine dinspre casă, în mină cu o luminare – Se duce încet spre boxa lui Hurst şi-l priveşte. Când* îi *vorbeşte, acesta scoate capul de sub pătură şi se uită la ea.* În *camera lui, Musgrave se ridică pe pat, suflă în luminare şi se culcă.*)

ANNIE (*tandră*): Iartă-mă. Ce faci? Mi-e frig. Sunt o stafie care a venit să-ţi dea târcoale… Brr… Hai, băieţaşul meu, încălzeşte-mă. N-avea teamă că n-o să te-ngheţ. HURST (*ridicându-se*): Nu… Nici nu-ncape vorbă. (*Se iau în braţe.*) Dar ce-o să fac când vine dimineaţa? ANNIE: Da, dimineaţa-i altceva. Nu vreau să vorbesc despre dimineaţă, pentru că în zori *toţi* vom fi reci. Reci şi singuri.

Ca atunci când te afli în mijlocul unei mulţimi, dar fiecare e

singur. Spune, câţi soldaţi sunt într-un regiment? O mie? HURST: Aproape. ANNIE: Şi cu toate astea, când eşti cu ei, tot singur te simţi.

Aşa-i? Hai, ia-mă în braţe, la căldură, băiete, şi alungă vântul. E târziu… Şi întuneric. HURST (*respingând-o brusc*): Nu, nu vreau. Nu-mi pasă de ce-am spus mai înainte. Totul s-a isprăvit. Pleacă! Du-te, lasă-mă-n pace.

ANNIE: (*mirată şi jignită*): Ce-i? Ce te-a apucat? HURST (*violent*): Du-te! Pentru mine, dimineaţa a şi sosit.

Fiecare de partea lui. Asta-i tot. Ai vrea să-mi pierd viaţa în braţele tale.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ANNIE: Nu viaţa… Câteva ceasuri numai…

HURST: L-ai auzit pe sergent? Drept, sincer, fără ascunzişuri. M-am înşelat. N-aveam încredere în el. Vorbea de Dumnezeu şi toate astea mi se păreau palavre. Dar în ce te priveşte, avea dreptate. El îşi va păstra toate forţele.

ANNIE: (*cu dispreţ*): Aşa că tu asculţi la ce spune sergentul?

HURST: Ei da, aşa e. Acum e prea târziu pentru orice altceva. Trebuie s-avem încredere în el, trebuie să fim puternici. N-avem de ales.

ANNIE: (*depărtându-se puţin de el*): Doamne sfinte, i-au găsit un frate. Şi cu toate astea te-am văzut astă-seară, la marginea canalului, singur, nenorocit. (*Cântă, cu pătimaşă emfază.*)

În jurul pălăriei el avea o creangă de salcie verde… HURST: Destul! ANNIE (*nu-i dă drumul*): Dar nu se poate să fi fost tu…

Fiindcă tu eşti acum ca şi toţi ceilalţi – armata foamei!

Mănânci, bei şi apoi pleci. Chiar dacă uneori refuzi mâncarea ce ţi se dă. Ei bine, tăvăleşte-te în fânul tău fără mine, iar mâine scoală-te şi du-te la treaba ta. Adună oamenii cu toba, înregistrează-i, strecoară-le ura ta şi du-i la moarte. Ce-mi pasă mie? HURST: Ce te-a apucat? Despre ce tot vorbeşti şi de ce nu pleci când îţi spun? Pentru Dumnezeu, lasă omul să doarmă liniştit.

ANNIE: Ştii cum îmi zic ceilalţi? HURST: Eu ţi-aş zice târfă… ANNIE (*cu o ironie sălbatică*): Da, dar nu o târfă obişnuită.

Eu sunt târfa soldaţilor – asta e o categorie aparte…

(*Atterclifţe vine din curte cu aşternutul de pat. Ei nu-l observă. Annie începe să se roage de el.*) Lasă-mă să rămân…

El m-a numit viaţă şi iubire, băiete, gândeşte-te puţin la *asta*.

(*Hurst o împinge cu un strigăt, şi ea cade peste Attercliffe.*)

ATTERGLIFFE (*ţinând-o*): Viaţă şi iubire, ai spus? Sunt un soldat bătrân, fetico, am trecut prin multe şi-am văzut de

Toate. Vino. (*O strânge şi-o sărută cu patimă pe faţă şi pe gât. Rânjind către Hurst.*) Stai acolo pe paiele tale şi dormi, şi lasă astea pe seama bărbaţilor.

HURST: Bucuros... Ai sosit la timp. (*Se duce spre boxa lui, se întinde şi încearcă să doarmă.*)

ATTERGLIFFE (*încă ţinând-o pe Annie, cu un fel de tandreţe*): Ce să mă fac cu tine? Cum ai să te pricepi tu să-mi stingi focul? Eşti o fată bună şi zdravănă, cu o inimă largă, deschisă tuturor. Dar n-o să-mi ajute la nimic.

ANNIE (*aprigă şi ostilă*): Nu? Să-ncercăm.

ATTERGLIFFE: A, nu. Nu astă-noapte. Ce te pricepi tu la soldaţi?

ANNIE: Poate că mai mult decât îţi închipui.

ATTERGLIFFE: Mă-ndoiesc. Sergentul nostru ar spune că n-are nicio importanţă, că mâinile astea sunt pătate de sânge. (*îşi priveşte mâinile cu dezgust.*) Poţi să le ştergi cât vrei cu părul tău bălan, tot pătate vor rămâne. Şi-atunci, ar spune el, la ce bun? Şi eu aş spune la fel. Uite. (*O sărută din nou şi-o lasă.*) Asta ţi-e porţia, fetico. Ţi-am dat tot ce-ţi datorează un soldat. Spune „mulţam, băiete" şi să ne oprim aici.

ANNIE (*cu aceeaşi asprime*): Mulţam, băiete... Ai dreptate, asta a fost totdeauna porţia mea... Şi de ce-aş fi avut mai mult? Pari un om de treabă; şi-asta e bine, fiindcă eşti destul de bătrân.

ATTERCLIFFE (*cu un zâmbetsilit*): Ei da... Asta aşa-i. Noapte bună.

(*începe să-şi facă patul şi să se dezbrace. Sparky stă aşezai pe pat şi ascultă. Şi fiindcă Annie rămâne nemişcată, Attercliffe începe din nou să-i vorbească.*)

Când eram tânăr, fetico, m-am însurat. Nevastă-mea s-a culcat c-un negustor de fructe. Era mai frumos – aşa cum şi el e mai frumos (*arată spre Hurst*) – în tot cazul aşa spunea ea. L-am văzut, avea un metru cincizeci ş-arăta ca un şobolan. Dar vindea mere frumoase, aproviziona tot satul, şi-a aprovizionat-o şi pe nevastă-mea. N-am zis nimic. Acum sunt un vagabond bătrân, cu veston

Roşu şi pantaloni albaştri, şi asta-i tot. Am vărsat sânge, am ucis… Noapte bună.

(*Acum s-a dezbrăcat. Se culcă şi adoarme imediat. Annie rămâne o clipă locului, apoi se chirceşte şi plânge. Sparky iese din boxa lui, târându-se.*)

SPARKY: S-s-s-l, Armie… Nu mai plânge, vino-ncoa'…

ANNIE: Lasă-mă-n pace. Du-te şi te culcă. Mi s-a făcut lehamite de voi.

SPARKY: Annie, Annie, uită-te la mine. Am chef de vorbă. Am auzit tot, să ştii, şi nu sunt chiar atât de beat. Vreau să zic c-am fost şi mai beat… Vreau să zic adică, uite, pot să stau într-un picior… Ha, ha, uită-te la mine: ca un cocostârc. (*încearcă să-şi ţină echilibrul într-un picior.*) El e dus departe – nu te gândi la el, Annie – el nu e un muritor oarecare, e Dumnezeu… Şi Dumnezeu (*arată spre lumina din odaia lui Musgrave*) ei, ia te uită, Dumnezeu a adormit…

ANNIE: Dumnezeu?

SPARKY: A stins lumina. Priveşte.

ANNIE: Acolo-i odaia sergentului.

SPARKY: Aşa-i. Niciodată n-aş fi crezut că doarme. Eu nu pot să dorm… Ce-ai cu mine?

ANNIE (*surprinsă*): Nimic, ce să am?

SPARKY: Dar nu pentru mine ai venit? Adică, vreau să zic, pe el l-ai vrut. Şi el a zis nu. Eu te-am vrut, dar tu ai zis nu. Adică, vreau să zic că toate sunt pe dos… Ştii ce-ar zice sergentul? Ar zice că asta-i curată anarhie!

ANNIE: Aşa ar spune el? El? (*Musgrave geme în pat.*) Of, sunteţi nişte găgăuţă, toţi trei; sergentul A-a rămas la toţi în gât, ca un os. Ce-i cu voi?

SPARKY: S-s-s-l, taci. Vino-ncoa' … (*O duce cât mai departe de ceilalţi doi.*) Ascultă…

ANNIE: Ce?

SPARKY: Sforăie. Ăsta-i unul… Ş-ăsta-i celălalt… Bun, sforăie amândoi… Au adormit… Ţi-am spusmai-nainte la bar, ştii… Toţi îmi spun Sparky… Sparky ştie să râdă oricând… Fiindcă omul dacă nu râde trebuie să urle, şi urletele nu-s

ACTUL AL DOILEA

Pentru oameni… Urletele sunt pentru câini, lupi – şi-alte dobitoace de soiul lor, nu?

ANNIE: Nu cumva vrei să spui că ţi-e frică?

SPARKY (*cu un fel de luciditate, nervos*): Ei da, mi-e frică... Dumnezeu nu-i aici... Şi-a stins lumina, aşa că pot să-ţi spun tot, fată dragă: mi-e frică. Nu din pricina războiului, nici din pricina gloanţelor ce se trag la marginea imperiului... Nu din pricina asta, crede-mă. Mi-au dat şi-o decoraţie de argint. Dar ţie am să-ţi spun... Hai, sărută-mă... De fapt n-ar trebui să spun... Cred c-am înnebunit...

ANNIE (*îl priveşte curioasă, dar şi fascinată*): Bine, să te sărut...(*îl sărutaşi el o-mbrăţişează.*)

MUSGRAVE (*prin somn cu o voce clară şi poruncitoare*): Douăzeci şi cinci de bărbaţi. Nouă femei. Niciun copil. Niciunul!

ANNIE (*cu un elan brusc*): Ascultă-mă, eram pe vremuri cu un soldat tare glumeţ, care cânta tot felul de cântece... Şi deodată, a-nceput să facă la fel ca voi: da, dom'sergent, ordonaţi, dom'sergent. Dar în sufletul lui, lua totul în glumă. Dumnezeu să vă blesteme pe toţi – l-au ucis! în imperiul vostru pustiu... Şi ce s-a ales din toate astea?

SPARKY: Nu ştiu...

ANNIE: S-a ales că mi-a făcut un copil care s-a născut mort, schilodit; un copil care nu făcea pe nimeni să râdă. O floricică ofilită. Va să zică eu, un soldat, şi-un copil în pământ... Urâtă privelişte. Moartea. (*Nu mai poate vorbi. El o consolează în tăcere.*)

SPARKY (*frământat de un gând*): Annie... Annie... Şi tu. Altă moarte nerăzbunată. Ah! Dac-aş putea s-o răzbun eu... Atunci poate că şi tu ai răzbuna-o pe-a mea.

ANNIE: Nu-nţeleg.

SPARKY (*urmându-şi gândul, într-o totală dezordine mintală*): înţelegi, n-ar mai fi anarhie. În privinţa asta, el nu poate să aibă dreptate. Adevărul e unul singur: tu trăieşti şi trăiesc şi eu. N-avem nevoie nici de datoria lui şi nici de cuvântul lui – mortul rămâne mort! Ar trebui să putem spune: Am plătit pentru tot. Şi pentru viaţa ta, şi pentru a mea – să ne croim drumul nostru, să nu mai urmăm pe nimeni.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ANNIE: Despre ce tot vorbeşti?

SPARKY (*căzând iar pradă desperării*): O, Doamne, nici eu nu ştiu. Dumnezeu a adormit, dar când se va trezi din nou...

ANNIE (*buimăcită, dar cu milă*): Linişteşte-te, băiete, hai, linişteşte-te...

(*El s-a prăbuşit în colţul lui. Annie se apleacă asupră-i. Se sărută din nou cu patimă.*)

MUSGRAVB (*strigând în somn.*): Foc, foc! Foc, foc, arde Londra, arde Londra!

DOAMNA HITCHCOCK (*care şi-a tras un capot peste cămaşa de noapte, cu un pahar mare în mină, dă fuga în camera lui Musgrave*): Ce s-a-ntâmplat? (*Aprinde luminarea de lângă pat.*)

MUSGRAVE (*ridicându-se în pat, vorbeşte foarte distinct, de parcă vorbele lui ar avea un sens*): Arde, arde... Încă un minut şi-o să executaţi ordinile – luaţi-o pe femeia asta – luaţi-o! Cine a spus că e o copilă? Era pe listă. E destul de mare ca să poată fi ucisă! O să-mi executaţi ordinile. În treizeci de secunde. Le număr. (*Se uită la ceas.*) Douăzeci şi şase... Douăzeci şi trei...

DOAMNA HITCHGOGK (*speriată*): Domnule sergent, domnule sergent...

MUSGRAVE: Taci! Douăzeci... Optsprezece... Îmi fac datoria, femeie. Număr sfârşitul lumii... Încă zece secunde, încă... Cinci... Trei... Două... Una.

(*Scoate un ţipăt groaznic de agonie şi cade pe spate în pat. Toţi din grajd îl aud. Attercliffe se întoarce pe-o parte şi vrea să adoarmă iar. Hurst se-aşază pe pat, atent. Annie şi Sparky, surprinşi, se depărtează unul de celălalt.*)

ANNIE: Dumnezeul tău, Sparky. Se chinuie.

(*Sparky stă cu ochii larg deschişi, privind fix, până când Annie îl atrage iar spre ea.*)

DOAMNA HITCHCOCK: De-a ce te joci? Ai să trezeşti tot oraşul!(*în timp ce Musgrave tremuraşi geme, îl zgâlţâie*

ACTUL AL DOILEA

Uşor.) Ei hai, e doua, r un coşmar. Trezeşte-te şi-o să dispară. Hai, hai...

MUSGRAVE: Lasă-mă în pace. Nu dormeam.

DOAMNA HITCHCOCK: Dar nici treaz nu erai.

MUSGRAVE: Vezi-ţi de treaba dumitale.

DOAMNA HITGHGOGK: Credeam că ţi-e rău.

MUSGRAVE: Nu... Nu. (*Brusc.*) o să vină, nu?

DOAMNA HITCHCOCK: Ce să vină?

MUSGRAVE: Sfârşitul lumii? O să-mi spui că tot una e. Dar cel puţin să-l înfruntăm cu mintea limpede: adică aşa cum e porunca: după

număr, atâtea şiruri la dreapta, atâtea la stânga, toţi îmbrăcaţi cum se cuvine, aliniaţi ca pentru paradă. Aşa ca fiecare să ştie dacă a fost drept sau a greşit. (*Tremură*.) Dă-mi ceva de mâncare.

DOAMNA HITCHCOCK: Ţi-am adus un grog fierbinte. Ia. (*îi dă paharul*.)

MUSGRAVE: Ce-i… Asta?

DOAMNA HITCHCOCK: Îl beau noaptea, ca să mă mai lase durerile. Te-am auzit gemând şi-atunci ţi l-am adus. Ia şi-un biscuit. (*îi dă un biscuit pe care-lscoate din buzunar*.)

MUSGRAVE: Mulţumesc… (*Mănâncă şi bea*.) Mi-e mai bine… Mă-nţelegi, nu? Dacă mergi în fruntea plutonului, nu-i vezi pe ceilalţi, aşa că execuţi ordinul pe care-l auzi, şi încă poţi să fii fericit dacă-l auzi bine. Odată, când eram un recrut proaspăt, m-am trezit singur în mijlocul curţii în timpul instrucţiei. Ceilalţi făcuseră douăzeci de paşi înapoi, dar eu n-auzisem nimic…

DOAMNA HITCHCOCK: Trebuie să te-ntinzi. Ţi-e rău, văd bine. Linişteşte-te, domnule sergent, linişteşte-te…

MUSGRAVE: (*puţin mai calm*): Sunt liniştit… Sunt liniştit…

(*Doamna Hitchcock îi acoperă cu cuvertura şi s-aşază pe marginea patului încercând să-l facă să doarmă*.)

SPARKY (*cu o hotărâre bruscă*): Ascultă, Annie, puţin îmi pasă! N-are decât să se trezească atunci când o vrea! Iar eu o să râd în vremea asta., o să râd cu-adevărat. Ascultă, să-ţi spun istoria care mă face să râd: Patru inşi s-au hotărât în ziua soldei să petreacă o noapte de pomină, în oraş.

QQ DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

Primul, în prima cârciumă, spuse: „Eu am s-aleg, şi voi o să beţi ce-am să beau eu”. Şi dădu comanda: „Un degetar de arsenic în fiecare pahar!” Unul din ei bău, şi muri. Al doilea bău, şi muri şi el. Ş-atunci, ce să facă al treilea? Să bea şi el? Să respecte legea? Fiindcă făcuseră o lege: fiecare să urmeze hotărârea celuilalt.

(*Hurst şi-a părăsit boxa, sc-apropie în tăcere şi ascultă*.)

ANNIE: Nu ştiu…

SPARKY: Nici eu. Dar pot să-ţi spun ce-aş face eu…

ANNIE: Ce?

SPARKY (*devenit serios, dintr-odată*): Aş fugi de-aici. Cu tine. Uite, Annie, ninge; nu putem părăsi oraşul acum, dar mă poţi ascunde undeva. Şi-ai să te ascunzi şi tu cu mine. Până când se va sfârşi totul.

Atunci, ai să-mi faci rost de nişte haine şi-o să plecăm… Adică, vreau să spun, o să plecăm la Londra… Ia spune, ţi-ar plăcea la Londra? Ai fost vreodată la Londra?

ANNIE: Să ne-ascundem până când se va sfârşi, ce? Ce-o să se-ntâmple?

SPARKY: Ei, aici e-aici. Aş vrea să-ţi pot spune… Dar asta-i treaba sergentului. Nu-i a mea.

ANNIE: O treabă urâtă, nu?

SPARKY: Cred că da… Nu ştiu. Nu ştiu ce. Nu l-am întrebat niciodată. Vezi, el e un fel de Dumnezeu. Şi noi suntem îngeraşii lui, îngeraşii… Ha, ha! Dar asta nu mai e pentru mine o glumă. Şi nici măcar nu pot să fac haz de ea, Annie. Şi dacă mai rămân aici, am să-nnebunesc cu-adevărat. Aşa că, scoate-mă de-aici, cât mai repede!

ANNIE: (*hotărâtă*). Am să te-ajut. Mi-e tare frică. Îmbracă-te, Sparky. Am să te-ascund.

SPARKY: Ai inimă bună, Annie.

ANNIE: Dar n-ai să mă părăseşti?

(*Sparky începe să se îmbrace în grabă, punându-şi mai întâi vestonul*.

SPARKY: Nu. ANNIE: Jură.

(*Sparky e cu pantalonii în mâini*. *Îi lasă să cadă jos şi-o ia pe Annie în braţe*.)

ACTUL AL DOILEA

bi

SPARKY (*în timp ce Hurst se strecoară în boxa lui şi-i fură pantalonii*): Am jurat. (*Se dezlipeşte de Annie*.) Hai, repede! Dar unde mi-or fi pantalonii? HURST: Uite-i!!

SPARKY: Ce te-a apucat? Dă-i încoa, ticălosule… HURST (*triumfător*): Vino şi-i ia, Sparky! Frumos o să-ţi mai şadă, dezertorule, fugind cu fundul gol prin câmpie, pe o zăpadă de trei metri! SPARKY: Dă-mi-i!

(*Apucă un crac al pantalonului şi înirc cise-ncinge o luptă comică*: *fiecare trage de partea lui*.)

HURST (*cu multă ironie*): Ce mai bărbat şi ce mai soldat! Trei sferturi din noapte sări, pălăvrăgeşti, te-agiţi ca o marionetă… Şi-n ultima clipă o iei la sănătoasa! Eşti un laş şi un nemernic!

(*Attercliffe s-a trezit şi încearcă să intervină*.)

ATTERGLIFFE: Ce dracu' e gălăgia asta? Linişte!

SPARKY: Mi-a luat pantalonii. (*Trage mai tare de pantaloni şi-i smulge*. *Hurst cade*.)

HURST: Las că-ţi arăt eu! (*Mâna lui găseşte pe jos centironul lui Sparky, de care e prinsă baioneta*. *Se ridică şi trage baioneta*.)

ANNIE: Nu, nu, opriţi-l!

ATTERGLIFFE: Lasă jos baioneta.

(*Annie se-aruncă înmijlocul lor*. *Apucă pumnul lui Hurstşi-l muşcă*… *Baioneta cade*. *Attercliffe o ia şi Hurst sare asupră-i*. *Cad amândoi peste Sparky şi toţi trei se rostogolesc la pământ*. *Sparky scoale un ţipăt înfiorător*. *Musgrave sare din pat*. *Jos, Aflarcliffe, Hurst şi Annie, îngroziţi, dau înapoi din faţa cadavrului lui Sparky*.)

MUSGRAVE (*către doamna Hitchcock*): Rămâi aici. (*Părăseşte camera*.)

HURST: E mort! E mort! Nu l-am omorât eu, nu eu! Nu!

ATTERCLIFFE: E mort?

HURST: Mort de-a binelea. I s-a-nfipt în burtă. Tu l-ai omorât cu mâna ta.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ATTERGLIFFE: Nu-i adevărat.

HURST: Ba-i adevărat.

ATTERGLIFFE (*uluit*): Baioneta e la mine…

HURST: Da, şi asta înseamnă că tu l-ai ucis.

ATTERGLIFFE: O, Dumnezeule!

(*Intră Musgrave, venind dinspre casă*. *Doamna Hitchcock iese din dormitor*.)

MUSGRAVE: Ce s-a-ntâmplal?

HURST: Sparky a fost omorât.

MUSGRAVE: Ce? Cum?

HURST: Cu propria lui baionetă. Voia să dezerteze. Am vrut să-l împiedic. Atunci el… (*Arată spre Attercliffe*.) MUSGRAVE (către *Attercliffe*): Ei? ATTERGLIFFE (*desperat*): Asta-i baioneta. O ţineam în mână, dom'le sergent. Tot mie mi se-ntâmplă. S-ar putea spune că a fost un accident. Dar eu ştiu ce-a fost, a fost… MUSGRAVE: Gura! Spui că voia să dezerteze? (*Hurst dă din cap*.) Ce caută ea aici? Era cu el?(*Hurst dă din cap*.)

Aşa… Va să zică. Dezertare. Dezmăţ. Nu-i nimic. E mort.

Faceţi-l să dispară. HURST: Unde? MUSGRAVE: În grămada de bălegar din fundul curţii. Grăbiţi-vă cât e-ntuneric… HURST (*către

Attercliffe): Haide. ATTERGLIFFE: Sfinte Dumnezeule!

(*Ies ducând cadavrul*.)

MUSGRAVE (*către Annie, cu asprime*): Degeaba te mai frământi şi tremuri… Degeaba căşti gura şi hohoteşti… N-ai decât, dar eu trebuie să gândesc, să acţionez. (*Intră doamna Hitchcock, venind dinspre casă. Aduce vestonul, chipiul şi cizmele lui Musgrave şi i le pune jos.*) Vino-ncoa', doamnă. Avem necazuri, dar să nu mă-ntrebi ce anume. Ai încredere în mine, nu? (*Ea îl priveşte cu un aer întrebător şi dă afirmativ din cap.*) Ia-o pe fata asta sus. Închide-o şi nu spune nimănui ce s-a-ntâmplat. Am motivele mele. O să le afli la timpul potrivit. Fă cum ţi-am spus şi nimeni n-o să te supere cu nimic.

ACTUL AL DOILEA

DOAMNA HITGHCOCK: E sfârşitul lumii!

MUSGRAVE: Ce-nseamnă asta? N-auzi ce-ţi spun?

DOAMNA HITGHCOCK: O, da, aud. (*O ia de mină pe Annie, care tremură toată. Observă sângele de pe degetele ei.*) O! Sânge!

MUSGRAVE: Ştiu. Dar îţi spun încă o dată… Nu pune întrebări.

(*Annie îi priveşte pe Musgrave şi pe doamna Hitchcock, apoi* îşi *linge mâinile cu un râs de copil.*)

DOAMNA HITCHCOGK: Hai cu mine, Annie… Da, ams-o-n-chid. E cel mai bine aşa. Trebuie să am încredere, nu? Totdeauna am respectat religia…

(*O duce pe Annie în casă, Musgrave se-aşază brusc şi cade pe gânduri, cu capul în mâini. Marinarul se strecoară în grajd, venind din curte, se-aşază alături de el, în aceeaşi atitudine.*)

MARINARUL (antă *încet*):

Ca pasărea-n pustiu, ne-am aşezat la pasărea…

(*Musgrave se ridică, îl priveşte, îl recunoaşte şi-l apucă de gât.*)

MARINARUL (*eliberându-se*): Binişor, binişor… Eu sunt, bătrânul Joe… MUSGRAVE (*mai puţin încordat, dar tot ameninţător*): A, tu erai? Ce este? MARINARUL (*aluziv*): Mă gândeam că dac-aş fi în locul tău, n-aş mai sta nemişcat aici… Nu, acum, în orice caz. Nu, nu…

MUSGRAVE: Şi de ce nu? MARINARUL: Ţi-am văzut oamenii trebăluind prin gunoi, acolo-n fund… Ei, da, dacă s-ar întoarce puţin pe călcâie şi s-ar uita înspre şopron…

MUSGRAVE (*dintr-odată alarmat*): Ce-i cu şopronul? MARINARUL: Are zăbrele la ferestre… Iar zăbrelele astea parcă le zgâlţâie cineva… Ascultă (*din curte se-aude un zgomot de geam spart*) –

şi-uite că şi geamul. Dacă te grăbeşti, poţi să pui mâna pe ei!

DANSQL SERGENTULUI MUSGRAVE

(*Musgrave aleargă spre ieşirea care dă în curte*.)

MUSGRAVE (*strigând spre culise*): La şopron! Repede! Ocoliţi-l prin spate! Repede, repede!

(*Iese în fugă, surescitat. Se aud zgomote de geamuri sparte, strigăte, lovituri înăbuşite. Marinarul urmăreşte cu privirea ce se petrece în curte, sărind încântat, de pe un picior pe celălalt.*)

MARINARUL: Pe ei! Prindeţi-i! Doi prin spate şi sergentul la uşă! Deschideţi lacătul, trageţi bara... Vedeţi că-i unul vârât în fereastră cu capul înăuntru şi picioarele afară. Împinge-l, jos, dom'le sergent, împinge-l. A-ha – bobocii mei, frumuşeii mei...

(*Cei doi soldaţi se-ntorc alergând, ţinându-l pe Walsh între ei, cu mâinile legate la spate. Musgrave îi urmează. Toţi răsuflă din greu.* Li *aruncă pe Walsh la pământ.*)

MUSGRAVE: Şi ceilalţi?

HURST: Au fugit, dom sergent.

ATTERGLIFFE: Erau doisprezece, dom sergent.

HURST: Au tulit-o prin străduţa ceia.

MUSGRAVE: Să vedem un pic ce-i cu ăsta. A-ha, va să zică tu eşti? Ce căutai?

WALSH (*rânjind*): Tu ce crezi, roşcatule? MUSGRAVE: Mitraliera, nu? WALSH: Ai ghicit. Nu eşti prost. MUSGRAVE (*foarte calm*): în schimb, tu eşti, bătrâne. Şi-o să-ţi spun de ce.

(*Se aud zgomote de paşi şi fluierături*.)

HURST: E ofiţerul cu toată poliţia după el. Ascultaţi. Ar fi cazul să ne punem hainele pe noi. (*începe să-şi tragă pe el vestonul şi pantalonii*.)

MUSGRAVE: (*către Walsh*): îi caută pe prietenii tăi. Vor fi aici într-o clipă.

(*Se aud iarăşi fluierături*.)

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*din culise*):

Cheock. În numele legii, deschide.

Oamnă Hit-ACTUL AL DOILEA

MUSGRAVE: Mi-a cerut să te-nrolez cu forţa, aseară. Dar eu ţi-am spus că suntem toţi fraţi. Ţi-aduci aminte? Şi-acum, am să ţi-o dovedesc. (*Către Hurst*.) Ia-l şi ascunde-l.

HURST (*îngrozit*:) Să-l băgăm şi pe ăsta-n gunoi?

MUSGRAVE: Nu fi tâmpit. Fă ce ţi-am spus.

WALSH: Stai puţin… O clipă…

MUSGRAVE: (*furios*): Ai să te hotărăşti odată, sau vrei să ai de-a face cu poliţia?

WALSH (*năucit*): Ce vrei să faci, pentru numele lui Dumnezeu?

MUSGRAVE: Nu-i nicio clipă de pierdut. (*îl împinge pe Walsh şi se adresează lui Hurst.*) Ascunde-l în şopronul de lemne. Şi grăbeşte-te, ce dracu'! (*Hurst îl împinge pe Walsh afară, spre curte. Musgrave se întoarce spre Atter-cliffe.*) Trage-ţi pantalonii. (*Attercliffe* se *supune*. Intră *doamna Hitchcock*, foarte *agitată*.)

DOAMNA HITGHCOCK: Ofiţerul de poliţie răscoleşte toată casa. MUSGRAVE: Trimite-l aici. E o razie, femeie, o razie. Ştiu despre ce-i vorba.

(*Doamna Hitchcock se întoarce în casă*.)

ATTERGLIFFE: Musgrave, ce faci?

MUSGRAVE: Ceea ce urmează, şi-asta-i tot ce mai am timp să fac. ATTERGLIFFE (*desperat*): Dar a fost ucis, înţelegi, a fost ucis! Musgrave, nu-ţi dai seama? Asta schimbă tot. Totul e pierdut, s-a sfârşit, s-a dus dracului… MUSGRAVE: Nu.

(*Intră în grabă doamna Hitchcock şi ofiţerul de poliţie*.) OFIŢERUL DE POLIŢIE: Ce se-ntâmplă, sergent? Au fost văzuţi nişte indivizi forţând ferestrele şopronului. Ce-i în şopron?

DOAMNA HITGHGOCK: Sergentul şi-a pus acolo… MUSGRAVE: Mi-am pus acolo materialul. DOAMNA HITCHGOCK: Iată-l pe pastor.

5 – Teatru englez contemporan, vol. II

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

(*Intră în grabă pastorul*.)

PASTORUL: Ce se petrece aici?

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Cred că-ncepe, domnule, cred că-ncepe răscoala. PASTORUL: La ora asta? OFIŢERUL DE POLIŢIE: I-am trimis vorbă şi primarului.

(*îl pune la curent pe pastor cu mersul evenimentelor*. *Marinarul îl ia de-o parte pe Musgrave*.)

MARINARUL: Nu-l uita pe bătrânul Joe. Eu v-am prevenit.

Îmi sunteţi datori. MUSGRAVE: Ieşi de-aci, că altfel o păţeşti.

(*Intră* în *grabă primarul*.)

PRIMARUL: E lată, e lată rău. Cum a-nceput? în fine, acum nu mai are importanţă… Ce măsuri s-au luat?

OFIŢERUL DE POLIŢIE*: Am pus santinele pe străzi. Dar n-am destui oameni. Şi le e frică, s-o spun cinstit. Am prevenit-o pe Excelenţa-Voastră...

PRIMARUL: Chestiunea e: puteţi să păstraţi ordinea-n oraş până la ora douăsprezece?

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Nu ştiu...

PRIMARUL: Telegraful funcţionează.

MUSGRAVE: Telegraful!

PRIMARUL: Da, zăpada a-nceput să se topească. Slavă Domnului! Au izbutit să repare firele rupte din câmpie. Am chemat dragonii. Vor veni cât vor putea mai repede, dar mă tem că nu mai înainte de douăsprezece. Aşa că trebuie să rezistăm până atunci.

MUSGRAVE: Aproape şase ore... Trebuie să-i ţinem liniştiţi, domnule primar, iau asta asupra mea.

PRIMARUL: Cum?

MUSGRAVE: E datoria mea: încep să fac recrutările. Ieri, erau fericiţi ca-n timpul Crăciunului. De ce n-ar fi şi-n dimineaţa asta? Drapele, tobe, monezi de aur. Ei, bateţi toba! în piaţa târgului, o să le ţineţi un discurs frumos.

PRIMARUL: Eu?

ACTUL AL DOILEA (J7

(*în curte Hurst începe să bată toba*.)

MUSGRAVE: Dumneavoastră. Şi dumneavoastră, domnule pastor. Doamnă Hitchcock, bere la discreţie pentru gloată.

PASTORUL: Nu!

PRIMARUL (*înţelegând brusc*): Ba da, doamnă Hitchcock, adu butoaiele! Eu plătesc... Bere pentru toată lumea!

MUSGRAVE (*marinarului*): Tu, dacă vrei să ne-ajuţi, o să duci drapelul. (*Către Attercliffe*.) Dă-i drapelul!

(*Attercliffe iese. Intră Hurst, bătând cu furie în tobă*.)

MUSGRAVE: Toată lumea să poarte steaguri. Daţi-mi tunica! DOAMNA HITCHCOGK: Uite-o, am adus-o. MUSGRAVE (*într-o totală surescitare*): Steaguri. Panglici. Ghirlande. Să-i zăpăcim cu gloria!

(*Attercliffe soseşte în fugă, cu braţele pline de steaguri pe care le distribuie împrejur*.)

MARINARUL: Glorie bătrânei Anglii! PRIMARUL: Sus inimile! înainte! PASTORUL: Domnul luptă alături de noi... MUSGRAVE: Trăiască regina!

(*Scena se termină cu larmă, strigăte şi dezordine generală.*)

CORTINA

}). ().

ACTUL III

Scena 1

Piaţa orăşelului.

Dimineaţa devreme. În centrul scenei – adică în centrul pieţei – un practicabil. E un fel de turn cu orologiu victorian, cu candelabru sau cruce, ridicat pe un mic soclu. De el se sprijină o scară. Pe soclu se află lăzile soldaţilor şi un colac de frânghie. Faţa soclului este împodobită cu drapele, şi în centru sâni agăţate steaguri într-un aranjament impresionant. La ridicarea cortinei, scena e plină de zgomote şi mişcare. Hurst bate toba. Primarul, pastorul şi Musgrave s-au urcat pe soclu, unde se şi află A ttercliffe făcând ultimele pregătiri, ofiţerul de poliţie se-aşază lângă soclu, împreună cu Hurst. Marinarul ţopăie în avanscenă. Soldaţii sunt în ţinută corectă. Primarul şi-a pus toga roşie, tricornul şi lanţul. Pastorul poartă sutana şi anteriul şi ţine *biblia* în *mină.*

Toţi au cocarde în culori vii.

Rolul marinarului este foarte important în această scenă. Cum mulţimea nu, se vede, discursurile sunt adresate direct sălii; marinarul acţionează oarecum ca un cap de coloană, provocând reacţiile mulţimii. Larma care va însoţi dialogul va fi mai degrabă nerealistă, un fel de simplă marcare simbolică a ei. Într-o parte a scenei, o fereastră de la primul etaj.

MARINARUL (*aruncându-şi cascheta în sus*):

Hip, hip – ura-a-a Tobele răsună

ACTUL AL TREILEA. 69

Oastea-nfometaţilor în oraş se-adună

Cu biblia să le ieşim-înainte

Cu lanţ de aur şi-n odăjdii sfinte…

Iată-i aici, înfruntând frigul iernii! Acasă, copiii vă plâng de foame, nevestele vă ciondănesc şi se uită chiorâş, în sobe nici pic de foc, şi pe mese nimic de-ale gurii. Nu mai aveţi nici puterea de-a lupta, dar v-a mai rămas un singur mijloc de a vă uita mizeria: norocul trece, oameni buni, prin oraşul nostru, prin vechea noastră piaţă. O adevărată paradă a fericirii, cu galbeni de aur adevăraţi care vor fi scoşi dintr-un buzunar darnic, cu bere straşnică curgând în valuri, pentru toată lumea! (*Intră doamna Hitchcock rostogolind în faţa ei un*

butoi de bere.) Da, e pe gratis, aveţi toată încrederea, nu e nicio înşelăciune… Să vă dau o mână de ajutor, doamnă! (*O ajută să împingă butoiul în centrul scenei, unde ea-l propteşte şi se-aşază apoi pe butoi. Are un coş mare plin cu câni. Marinarul revine în avanscenă.*) Aşa, s-a făcut. Şi iată-vă şi pe voi, străzile sunt pline… Apropiaţi-vă! Apropiaţi-vă! Ajunge pentru toată lumea! Şi când o trebui să aplaudaţi, vă fac un semn.

(*Toţi sunt acum la locul lor. Bătăi de tobă. Primarul înaintează.*)

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Tăcere! Să-l ascultăm pe domnul primar!

MARINARUL: Trăiască Excelenţa-Sa, care ne dă hrană, haine şi care întâmpină totdeauna poporul cu zâmbetul pe buze. Ura-a-a! (*Se-aud trei strigăte.*) Hu-o, hu-o, hu-o! Nu vă faceţi idei preconcepute: o să ne facă o surpriză la toţi, flăcăi. Bunăvoinţa şi conştiinţa datoriei. Tăcere pentru domnul primar.

PRIMARUL: Foarte bine. Şi-acum, ascultaţi. Iarna a fost aspră. Ce-i drept, în dimineaţa asta s-a mai dezgheţat puţin. Dar încă n-a trecut, şi cine ştie ce ne mai aşteaptă. Poate n-o să mă credeţi, dar eu, ca şi voi toţi, doresc din adâncul inimii mele, cu toată sinceritatea, să văd minele noastre lucrând, aşa ca, toţi laolaltă, să putem trăi în pace, s-avem o friptură bună pe masă, cartofi în cuptor.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ACTUL AL TREILEA

7 J

Şi o budincă straşnică la urmă. Da, o doresc cu-adevărat, dar asţi n-am venit aici ca să vă vorbesc despre grevă.

(*Se-aude un strigăt.*)

MARINARUL (*interpreţind*): Adică: „Nu e vorba de grevă, ci de o închidere temporară”.

OFIŢERUL: Tăcere pentru domnul primar.

MARINARUL: Tăcere pentru Excelenţa-Sa!

PRIMARUL: Spuneam că n-am venit azi aici să vă vorbesc despre asta. Sergentul Musgrave, care stă la dreapta mea, a sosit în oraş să recruteze soldaţi pentru regină. Pentru noi – asta-i o ocazie fericită, e o mare ocazie. Depinde de voi să n-o pierdeţi. Pe Dumnezeu din cer, dacă aş fi tânăr, într-un oraş unde n-aş găsi de lucru, n-aş sta pe gânduri nicio clipă…

MARINARUL: Adică: „În oraşul ăsta, se ştie prea bine cine ne

lasă fără lucru…” (*Ofiţerul de poliţie face un pas înainte, dar marinarul i-o ia înainte*.) Tăcere pentru domnul primar.

PRIMARUL: Foarte bine. Ştiu că voi credeţi că eu vreau tot timpul să vă-nşel… Ştiu asta. (*Strigăt de aprobare*.) Dar ascultaţi…(*Agită o pungă plină cu bani*.) E aur, aur adevărat. Sună pentru voi, cum sună pentru mine. Fiecare voluntar care se-nscrie primeşte o monedă de aur; e clar. Nu-i nicio cursă la mijloc, nicio viclenie. Aşa că nu scăpaţi ocazia. Rămân aici şi-aştept. Pastore, e rândul dumitale… Şi staţi liniştiţi cât vă vorbeşte pastorul! El vorbeşte cu înţelepciune, de care aveţi mare nevoie. Dacă n-aveţi încredere în mine, aveţi încredere în pastorul vostru, căci el ştie de ce are nevoie în primul rând comunitatea. Hai, domnule pastor, vorbeşte-le.

(*Se depărtează şi pastorul înaintează*.)

PASTORUL: …Şi zis-a Iisus atunci: „N-am venit să vă aduc pacea, ci sabia”. Ştiu prea bine că vremurile sunt grele. Ca păstor al bisericii şi ca prim-consilier, este firesc să mă preocup de toate aceste chestiuni. Dar să nu uităm că oraşul nostru este doar o mică localitate în sânul marii noastre patrii.

MARINARUL: Aşa-i, aşa-i.

(*Se aud două strigăte de aprobare*.)

PASTORUL: Şi dacă patria noastră e mare – şi sunt sigur că este – aceasta se datorează măreţiei răspunderii ei. Răspunderea noastră se-ntinde asupra lumii întregi. E o răspundere nobilă, generoasă: e răspunderea unei mari puteri.

MARINARUL: Aşa e, domnule pastor! A unei mari puteri, acum şi-n vecii vecilor! Aplaudaţi, copii! (*Se-aud trei strigăte foarte anemice de bravo*.) Şi uite că mulţimea urlă, şi pălăriile zboară! Bravo! Aţi pus punctul pe i! Ura-a-a!

PASTORUL: Prin urmare vă spun: Când ni se cere să purtăm pe umerii noştri povara patriei, s-o purtăm cu priviri senine şi cu bucurie în inimi. Când ni se cere să scoatem sabia, s-o scoatem cu înflăcărare, fără să ne mai gândim la micile noastre certuri şi la măruntele noastre revendicări, să fim uniţi cu toţii sub gloriosul nostru drapel. Să arătăm lumii ardoarea bisericii creştine şi bărbătească forţă a inimilor noastre! Imperiul ne cheamă, gloria e aproape. Dac-o să vă urcaţi pe platformă în ordine, sergentul Musgrave va înscrie numele voluntarilor, în numele tatălui, al fiului şi-al… Şi-al…1 (Se *retrage*. *Pauză*.)

MUSGRAVE: Poate-ar trebui, domnule primar, mai-nainte să se-nscrie băieţii, să spun câteva cuvinte despre felul serviciului care-i aşteaptă pe băieţi, acolo, peste mare, şi altele de felul ăsta? (*Minerul greoi* iese *în faţa monumentului*, *păşind apăsat*.)

MINERUL GREOI: Mi-ai trecut numele?

MUSGRAVE: Nu, nu încă.

MINERUL GREOI: Eşti sigur?

MUSGRAVE: Da, sunt sigur. Vrei să te-nscriu?

MINERUL GREOI: Ieri seară, la cârciumă, unii dintre noi au fost cam beţi. MUSGRAVE: Distracţie omenească, prietene, nu-i niciun rău într-asta.

1 îşi termină fraza într-un murmur neinteligibil.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

MINERUL GREOI (*agitindu-şi pălăria împodobită cu o cocardă*): Şi asta ce-i? Ei? Cine mi-a agăţat-o?

MUSGRAVE (*râzând*): Am să-ţi explic. Am băut împreună şi mi-ai făgăduit că vii să m-asculţi! Asta-i tot!

MINERUL GREOI: Aşa! Fără angajament. Bun. Asta-i tot ce voiam să ştiu. Fără angajament.

(*Minerul bătăios păşeşte şi el în faţă*.)

MINERUL BĂTĂIOS: Cu sau fără angajament, n-o să semnăm nimic dacă n-o s-auzim mai multe. Aşa că, hai de ne explică, soldat! Şi dovedeşte-ne de ce e mai bine să crăpi c-un glonte în pântec, decât să crăpi de foame! Te ascultăm! Pentru că suntem gata să te credem. Şi nu numai noi. Şi alţii.

STRIGĂTE În mulţime: Da, da, vorbeşte!

MARINARUL: Dă-i drumul, sergent. Spune-ne. E o poveste lungă, să fie linişte când vorbeşte. Linişte!

MUSGRAVE: Aşa-i, se povestesc multe pe seama armatei, şi se găsesc mereu destui glumeţi care născocesc şi adaugă altele pe socoteala ei. Da, da, le-am auzit şi eu, le ştiu, dar nu asta-i treaba mea în dimineaţa asta, să vă spun ce-i adevărat şi ce nu. Sigur, se mai găseşte şi câte-un caporal sau câte un gradat, care vă pune să tundeţi gazonul cu o foarfecă de unghii sau să măturaţi câmpul de manevră cu o perie de dinţi: se mai întâmplă, dar nu asta m-aduce aici şi nu în felul ăsta mi-am câştigat eu gradele; toate astea n-au nimic de-a face cu viaţa mea, cu a ăstor doi băieţi ai mei şi cu a voastră. Aşa că, vă spun, băieţi, să nu credeţi tot ce se vorbeşte. (*Către mineri*.) Mai era unul cu

voi azi-noapte. Ar fi trebuit să fie pe-aici. (*Către marinar.*) Du-te şi adu-l. Ştii unde se află, nu?

MARINARUL (*cu degetul pe nas*): A-ha-a-a! Da, da… (*Iese cu un aer conspirator.*)

MUSGRAVE (*reluându-şi discursul*): Cum vă spuneam, să nu le daţi crezare. În armată, s-o ştiţi, e multă treabă, iar micile braşoave n-au nimic de-a face cu ea, credeţi-mă; oricine are cât de cât minte, ştie asta, şi nici voi nu sunteţi

ACTUL AL TREILEA

Oameni să vă lăsaţi păcăliţi cu una cu două. Aşa că am să vă spun care-i treaba soldatului. Deschide lada!

(*Attercliffe ridică pe* rină *capacul* lăzilor *încărcate cu puşti*. *Ia una şi i-o aruncă lui Musgrave.*)

MUSGRAVE: Uite, asta-i o puşcă. Ăsta e patul puştii. Asta e ţeava. Şi ăsta încărcătorul. Şi ăsta (*arată trăgaciul*) priviţi-l bine, ca să vedeţi la ce e bun. E o puşcă bună. Modernă, rapidă, precisă. Asta ebaioneta. (*Prinde baioneta de ţeava puştii.*) Asta ucide omul într-o clipită. E o armă bună şi pe deasupra, frumoasă. Dar am să vă mai arăt şi altele. Deschide lada! (*Attercliffe deschide o altă ladă, care conţine o mitralieră Gatling cu trepiedul ei.*) Iat-o pe cea mai două şi cea mai frumoasă din toate. E o mitralieră Gatling. Uitaţi-vă cum merge. (*Attercliffe fixează arma pe trepiedul ei.*)

ATTERCLIFFE: Gloanţele se introduc în benzi, care slut dispuse în formă de evantaie circulare, pe baza unui orificiu de distribuţie. Iată-l. Acum, atenţie, v-arăt cum se încarcă. (*Execută primele mişcări.*)

MUSGRAVE (*a cărui excitare continuă să crească*): Observaţi că nu-i vorba de una din armele alea învechite şi demodate: „Bum, încărcaţi, pe umăr arm, ochiţi, şi-apoi, bang!” Nu. Asta-i altfel: „pr-r-r-r-i”, şi-n toată piaţa asta nu mai rămâne un singur om viu. Vremuri moderne. Progresul. Trei sute cincizeci de focuri pe minut.

(*Marinarul* revine *tăcut.*) MUSGRAVE (*repede, către el*): Vine?(*Marinarul dă din cap, cu degetul pe buze.*)

ATTERGLIFFE: Gata. Mitraliera e încărcată. MUSGRAVE: Cum vedeţi, n-a durat mult. ATTERGLIFFE: Nu.

(*Hurst bate toba*. *Attercliffe îndreaptă mitraliera asupra mulţimii. Musgrave îşi încarcă puşca, până la ultimul glonte.*)

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

MUSGRAVE (*cu o voce aspră şi nervoasă*): Rămâne acum să

vorbim despre felul cum se folosesc aceste arme! (*Trage piedica puştii*.) o să mă-ntrebaţi: „Care e scopul lor? împotriva cui să ne slujim de ele? Pe ruşi i-am înfrânt în Crimeea; cu Franţa nu suntem în război; nemţii ne sunt prieteni. Împotriva cui să luptăm?” Ei bine! Pastorul v-a spus, adineaori, prin câteva vorbe înţelepte… Eu şi cu cei trei tovarăşi ai mei… Cu cei doi tovarăşi, vreau să spun… Suntem dintr-un regiment cantonat la vreo câteva mii de leghe de-aici, într-o ţărişoară care n-ar avea prea multă însemnătate dacă drapelul maiestăţii sale n-ar flutura deasupra capitalei ei şi dacă locuitorii acelei ţărişoare n-ar avea dreptul să se numească cetăţeni britanici. Şi-asta e fala noastră.

ATTERCLIFFE: Da, asta e fala noastră!

HURST: Ne culcăm, sub ploaie, în corturile noastre sfâşiate. Mâncăm carne stricată; din toate colţurile străzilor ne pândesc pumnale, şi sângele curge din plin pe lespezile spitalelor. Dar noi suntem puternici şi mândri! Pentru că ştim de ce ne aflăm acolo.

ATTERCLIFFE: Ne aflăm acolo ca să ne facem datoria.

MUSGRAVE: Iar datoria soldatului e viaţa lui.

(*Intră Walshprin spatele scenei*. *Se-apropie încet, în spatele celorlalţi*, *şi ascultă*. *Bătăi de tobă*.)

MUSGRAVE: Viaţa soldatului e să-şi verse sângele înfruntându-i pe duşmanii reginei… (*Bătăi de tobă*). Înfruntându-i pe cei care năvălesc pe pământul natal. (*Bătăi de tobă*.) înfruntând sclavia, cruzimea, tirania… (*Bătăi de tobă*.)

HURST: Îmbrăcaţi uniforma şi vă luaţi rămas bun de la viaţă. Şi s-o dăruiţi – cui?

ATTERCLIFFE: O dăruiţi datoriei.

MUSGRAVE: O dăruiţi ţării voastre, păcii şi virtuţii! (*Bătăi de tobă*.) Iată adevărul meu. (*Se-ntoarce spre primar*.) Al dumneavoastră care-i?

PRIMARUL (*luat prin surprindere*): Sa, cum aşa, al meu? Eu nu sunt un savant, dar toate astea mi se par adevărate… Şi spuse cu tărie… – cu tărie…

ACTUL AL THEILEA… – … /b

MUSGRAVE: (*către pastor*): Şi-al dumneavoastră? PASTORUL (*cu îndoială*): Vorbeşti cu multă însufleţire.

Sper că vei fi înţeles.

MUSGRAVE (în *culmea înflăcărării*): Dumnezeule mare, sper şi eu! Ascultaţi-mă, ascultaţi-mă, ascultaţi-mă. Sunt supusul reginei

Angliei, îi port tunica şi-i cunosc tot adevărul. Sunt Musgrave, sergentul-cel-rău, sergentul de pică, cel mai aspru din toată brigada. Viaţa mea se desfăşoară în ritmul tobelor. Am luptat optsprezece ani sub un singur drapel. Oare poţi să calci în picioare, seara, drapelul căruia i te-ai închinat dimineaţa? Priviţi-l cu toţii, am să vi-l arăt. Şi-am să dansez în faţa voastră sub acest drapel. Drapelul sus, băieţi, sus!(*Attercliffe se urcă pe scară, ţinând o frânghie*. *Trece frânghia prin unul din braţele crucii turnului, sare apoi pe platformă, scoate capacul lăzii celei mari şi trage de frânghie*. *Hurst bate toba din toate puterile, în timp ce Attercliffe* trage *de frânghie, la celălalt capăt al frânghiei apare scheletul unui soldat, legat de gât, purtând tunica şi pantalonii uniformei*. *Mulţimea se retrage îngrozită, în timp ce Musgrave începe să danseze, agitându-şi arma, cu chipul schimonosit de o furie demonică*.)

MUSGRAVE (*cântă, dansând din ce în ce mai repede*):

Urcă sus, nimeni nu ştie”,”.
Să-l doboare din stihie.
Picioarele mortului
Deasupra oraşului
Calcă pe acoperişuri
Şi se văită prin hornuri.
Urcă sus, nimeni nu ştie
Cum de-a ţâşnit din stihie… Uite-l colo, alb şi roş.
Capul i se vântură
Şi pe toţi vă scutură.
„Pururea va fi cu voi!, …
: Urcă şi nimeni nu ştie,.
Să-l doboare din stihie.
DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

(*Se opreşte brusc, în punctul culminant al cântecului, răsuflând din greu*. *Toba încetează*.) Destul, ajunge. (*Cheamă bilnd mulţimea*.) Vă puteţi întoarce. Întoarceţi-vă. Întoarceţi-vă. Ne-am liniştit cu toţii. Dar nimeni să nu părăsească piaţa. Aţi văzut, mitraliera e-ncăreată. Trei sute de focuri pe minut. Şi el-uitaţi-vă la el, îşi cunoaşte meseria. (îşi *agită puşca spre cei de pe platformă*.) Iar eu, patru ani în şir am păstrat cupa celui mai bun trăgător. Aşa încât fiţi cuminţi, fiţi cuminiţi cu toţii. (*Vorbele lui îi fac pe marinar, care voia să plece, să se oprească*. *Primarul pare c-ar vrea să spună ceva*.) Da, domnule primar, am să vă lămuresc totul.

PASTORUL (*cu o voce mai ascuţită ca de obicei*): Totul? Cum adică, totul, domnule? Nu cumva vrei să spui că ne-am eninţi cu aceste arme?

PRIMARUL: Omul ăsta şi-a pierdut minţile. (*Către ofiţerul de poliţie*.) Fă ceva, pune mâna pe el!

(*Poliţistul face o mişcare nehotărâtă*.)

MUSGRAVE: Staţi liniştiţi. Vă previn pentru ultima oară. (*Către primar şi pastor*.) Iar voi amândoi, veniţi aici. (*Către ofiţerul de poliţie*.) Şi tu aici. (*Face un gest poruncitor. Toţi trei i se supun şi vin în avanscenă, în faţa estradei şi-a mitralierei*.) Cum am spus, am să vă lămuresc totul. Ascultaţi. (*Arată scheletul*.) Al de colo, este un tovarăş de-al meu, de al nostru. Mai bine zis, a fost până acum câteva luni. A fost ucis la datorie, în ţara unde v-am spus că e cantonat regimentul nostru. Nu e chiar o colonie, ci un fel de protectorat, dar britanic, ştiţi, britanic… Al de colo mergea pe-o stradă, târziu, într-o noapte. Ieşise de la operă. Sunt sigur c-aveţi şi voi un cor în oraş; ei, dar el, care nu era decât un simplu soldat, însă din Nord, era pasionat după muzică şi se ducea la operă. Pe când se-ntorcea spre tabără, noaptea, l-au împuşcat din spate. Nimic de mirare, pe-acolo mişunau patrioţi pretutindeni, anti-englezi, subversivi, ce mai încoace-n-colo. N-avuseseră curajul să-l atace din faţă. O adevărată nebunie, nu-i aşa, să umbli singur, noaptea, târziu?

ACTUL AL TREILEA

ATTERCLIFFE (*stăpânindu-şi frenezia*): La subiect, dom'le sergent, la subiect.

MUSGRAVE (*întorcându-se spre el, furios*): Acum vorbesc eu… Aşteaptă-ţi rândul! Ei da, şi-acum o s-ajung în miezul faptelor. Era al treilea care fusese împuşcat în săptămâna aceea. Şi-al cincisprezecelea în luna aceea. Pe la spate, toţi. Şi pe deasupra era tânăr, şi iubit de toţi: cânta toată vremea, povestea tot felul de istorii, râdea. Şi era un bun soldat; altfel, nici nu mi-ar fi păsat de el. Trecem peste faptul că se dusese la operă fără învoire; altfel, era un bun soldat, o spun eu care mă pricep… Şi-atunci, în toiul nopţii, se bate toba, se strigă adunarea, se cheamă garda, garda îi adună pe toţi; drumul era roşu şi lunecos. Şi toţi soldaţii din tabără ies în fugă din barăci şi se-mprăştie pe străzile oraşului. Cu armele la picior, cu baionetele-n mâini. Toate străjile sunt înconjurate dinspre nordul şi vestul Operei. Şi-aşa a-nceput totul. HURST (*din ce în ce mai aţâţat*): Străzile erau goale, dar casele erau

pline. „Cât mai puţină violenţă, spunea sergentul. Fără excese. Dar să-i găsiţi pe ucigaşi”. ATTERCLIFFE: Ucigaşii erau departe… N-au aşteptat prea mult ca să fugă departe, tocmai în munţi, i-am spus eu atunci… MUSGRAVE: N-avea importanţă. Unul de-ai noştri fusese ucis; toţi erau răspunzători.

HURST: Atunci, să-i luăm cu grămada! E uşor, sunt toţi în pat. Spargeţi uşile, loviţi-i cu patul puştii şi strângeţi-i pe toţi în furgoane!

ATTERCLIFFE: De unde să ştiu că era o fetiţă? Se-ngrămă-diseră, toţi laolaltă, îngroziţi, pe scări. Se călcau în picioare, nu se vedea nimic, ţipau toţi, urlau cât puteau. Ce mai puteai să faci?

HURST: Loviţi-i cu patul puştii şi-aruncaţi-i în furgoane!

ATTERGLIFFE: Cum să mai ştiu că era o fetiţă.

MUSGRAVE (*punând capăt acestor vorbe*): N-avea importanţă. Vi se spusese să-i ridicaţi. Ei da, ai ucis-o, şi ce-i cu asta? N-avea nicio importanţă. Rămâi la locul tău, cu degetul pe trăgaci. Orice-ar fi fost acolo, aici trebuie să

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

Facem ordine. (*Către Hurst.*) Tu, lasă toba şi ia puşca. (*Hurst sare pe platformă, ia o puşcă şi o încarcă.*) Trebuie să facem ordine. Bun. Am să vă spun, în linişte, câţi răniţi au fost la spital, fără să socotesc zgârieturile şi copiii: douăzeci şi cinci de bărbaţi, nouă femei. Niciun copil, orice-ar spune el. Aia era o fetişcană în toată regula, binecunoscută pentru legăturile ei cu teroriştii. Asta era. Din ăştia toţi, patru au murit, dintre care unul bătrân; cu fetişcana, cinci. Nu era chiar atât de mult. Străzile erau întunecoase. Flacăra firească a mâniei.

HURST: Ucigaşii n-au fost găsiţi.

MUSGRAVE: Fireşte că nu, în noaptea aceea în niciun caz. Nici nu-i cunoşteam. Dar eu, acum îi cunosc. (*Se-ntoarce spre Walsh.*) Ei bine, ce crezi?

PRIMARUL: E nebun. E nebun de legat. Şi-a pierdut minţile.

PASTORUL: De ce nu se face nimic, domnule ofiţer?

(*Larmă.*)

MUSGRAVE (*arătându-l pe Walsh*): Lui îi vorbesc.

OFIŢERUL DE POLIŢIE (*nu prea sigur de el*): Sergent, sunt obligat să-ţi spun să cobori de pe platformă. Mi se pare că… Adunarea voastră degenerează oarecum…

HURST (*punându-i ofiţerului de poliţie puşca în piept*): Da, într-adevăr.

MUSGRAVE (*către Walsh*): Vino frate, vorbeşte-ne.

WALSH (*cu o anumită dezinvoltură*): Ce cred eu? Mă-ntreb de ce vreţi să v-o spun. Doar îl aveţi aici, nu-i aşa? (*Zgâlţâie cu familiaritate piciorul scheletului.*) Ce vreţi mai mult? (*înaintează şi se opreşte în faţa platformei privin*du-*i pe ceilalţi doi mineri.*) Da-şi voi. Voi ăştia cu cocardele prinse la pălării. Scoteţi-le repede! Doar v-a deschis ochii, nu?

(*Cei doi mineri îşi scot ruşinaţi cocardele.*

MINERUL BĂTĂIOS: Foarte bine, e destul. WALSH: Da? E destul, camarazi? Dacă vă ajută să vă amintiţi pentru ce-aţi luptat, aş crede că e aşa. Dar sindica – ACTUL AL TREILEA

Tele n-au fost formate ca să vină armata să ne dea de băut. MINERUL GREOI: A zis că e destul. Am obosit. Ni s-a făcut lehamite de povestea asta. Nu mai înţeleg nimic. WALSH (*coboarăspre avanscenă*): Hai să mergem. Am să vă explic eu. S-a sfârşit cu circul. Veniţi. MUSGRAVE: Nu, nu s-a sfârşit. Mai rămâneţi puţin. Sunt încă multe de spus. Când te-am întrebat ce crezi, te-am întrebat ce crezi despre cei care l-au omorât pe ăsta de sus… (*arată scheletul.*)

WALSH: Ei, şi ce-i cu asta? E limpede. Te angajezi în armată, te afli într-o ţară străină, primeşti lovituri. Eu aş spune că le primeşti pe bună dreptate. MUSGRAVE: Atât? M-aşteptam la mai mult din parte-ţi. WALSH (*iritat*): Dar, la urma urmei, ce vreţi? Aţi lovit, aţi ucis. E treaba voastră. Noi avem destul de furcă cu mizeria noastră. Şi nu ne arde de remuşcările voastre. Să nu credeţi c-o să ne-nduioşaţi cu ele. MUSGRAVE (*cu tărie*): Nu. Dar uite ce-o să vă-nduioşeze. (*Arată scheletul.*) Nu l-aţi privit bine, fiindcă altfel l-aţi fi recunoscut toţi, sau cea mai mare parte dintre voi. Soldatul Bill Hicks, cetăţean al acestui oraş… Bucuraţi-vă că s-a-ntors din război. Arată bine, nu? Şi-aduce de pe meleagurile de pe unde-a luptat tot felul de poveşti glorioase, bune de spus iarna la gura sobei. Ah! Mi se pare că-l cunoşti, nu-i aşa, doamnă Hitchcock?

(*Doamna Hitchcock s-a ridicat, îngrozită.*)

MINERUL GREOI: Ăsta nu-i Bill Hicks, mincinos nemernic. MINERUL BĂTĂIOS: Am fost în aceeaşi echipă cu el, în mină.

La puţul numărul cinci. Şi-a lucrat un an de zile împreună cu frate-meu. MINERUL GREOI: Când s-a angajat mi-a lăsat cizmele lui…

Nu poate fi Bill al nostru…

VOGI: Nu-i Bill… Nu-i Bil… Nu.

MARINARUL: „Nu-i Bill Hicks, nu-i Bill”. Auzi-i, nu le vine să creadă. I-ai năucit pe toţi. Priveşte-i, au îngălbenit!

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

DOAMNA HITCHCOCK: Trebuie să-i spun şi ei. Are dreptul să ştie.

MUSGRAVE: Du-te la ea şi spune-i. HURST (*către Musgrave*): O laşi să plece? MUSGRAVE: Da. HURST: Bine, dar… MUSGRAVE (*categoric*): Ascultă ordinele.

(*Doamna Hitchcock iese.*)

Credeţi-mă, e Bill Hicks.

WALSH: Ei da, te cred. Şi vrei să ştii ce cred? E o ruşine!

MUSGRAVE: Da? Atunci aşteaptă. Am să încerc să-ţi explic. Sunt un om credincios, şi-n fiecare faptă a omului eu văd mâna Atotputernicului.

PASTORUL: Blasfemie! Blasfemie!

PRIMARUL: Asta o să te coste scump.

MUSGRAVE: Nu, pe mine nu. Dar poate pe dumneata. După câte înţeleg eu faptele Domnului în această lume crudă, omul acesta n-a murit fiindcă s-a dus singur la Operă, ci a fost ucis pentru că aşa trebuia – aşa s-a hotărât. Soldaţii ne sunt ucişi, dar toată populaţia se înflăcărează, şi mereu alţi soldaţi ajung acolo spre a fi ucişi, şi iată că soldaţii ucid şi ei, din ce în ce mai mult, întocmai cum v-am spus: patru morţi, şi o fată, apoi cei douăzeci şi cinci, şi cei nouă… Şi toate astea nu vor avea sfârşit, acolo sau în altă parte, nimic şi nimeni nu va putea opri toate astea, în afara celui care îi va pătrunde înţelesul şi va şti să întoarcă roata. Am trăit optsprezece ani cu adevărul reginei, dar astăzi pentru mine roata s-a întors… Ieri mi-era datorie, astăzi mi-e boală.

HURST: Nebun furios…

MUSGRAVE: Da, suntem nişte nebuni furioşi. De-asta l-am şi adus acasă pe Bill. I-aţi avut pe Moise şi pe profeţii lui… Adică pe el… (*îl arată pe Walsh.*) El a-ncercat să vă vorbească, dar voi eraţi gata să vă-nrolaţi şi totul ar fi mers înainte. Ce bine au făcut Moise şi profeţii?(*Se-a-şază şi rămâne tăcut.*)

ACTUL AL TREILEA

ŞI

WALSH (*încurcat*): Acum nu e nimeni în oraş care să mai aibă chef să se-nroleze. Le-ai arătat mica ta evanghelie: cred că putem pleca.

(*Musgrave nu răspunde. Soldaţii se privesc cu nesigurală.*)

HURST: Şi-acum ce facem? ATTERCLIFFE: Aşteptăm. HURST: Dom-le sergent! ATTERCLIFFE: Sst. Taci!

(*Pauză. De-afară se-aud zgomote.*)

HURST: Dom-le sergent!

ATTERGLIFFE: Dom-le sergent, ţi-au auzit cuvântul: nimeni nu-l va uita. Am făcut tot ce-aveam de făcut venind aici. HURST (*mirat, către Attercliffe*): Tot ce-aveam de făcut venind aici.

(*Attercliffe îi face semn să tacă în timp ce Musgrave se-agilă.*)

MUSGRAVE (*ca şi cum şi-ar vorbi sie însuşi*): Pentru un mort, cinci. Şi-atunci pentru cinci, înmulţim cu cinci şi dă douăzeci şi cinci... Aşa că, după câte-mi spune mie logica – şi pentru mine logica e aritmetica lui Dumnezeu – înseamnă că astăzi douăzeci şi cinci de oameni vor trebui să...

(*Attercliffe tresare îngrozit. Annieşi doamna Hitchcock apar la fereastra primului etaj. Văzând scheletul, Annie geme şi e gata să ţipe.*)

MUSGRAVE (*întrerupând-o*): E-adevărat. El e. Nu-i nevoie să plângi. Când te-a părăsit, ştiai ce-o să se-ntâmple.

ANNIE: Daţi-l jos. Daţi-mi-l. Vin jos să-l iau.

MARINARUL: Hai, coboară, frumoaso. Ţi-aduc o scară de aur – e o adevărată campioană... Daţi-i onorul când coboară...

(*În timp ce vorbeşte sare pe platformă, ia scara, traversează scena şi pune scara sub fereastră.*)

MUSGRAVE: Nu. S-aştepte acolo, sus... Am spus: S-aştepte! Şi-acum, cine-i de partea mea? Douăzeci şi cinci de

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

Oameni trebuie să moară, ca să triumfe logica. Cine vrea să m-ajute? Tu? (*Arată spre Walsh.*) Am ştiut dinainte că vei fi de partea mea. Îmi semeni, eşti asemenea sergentului negru: ai scopuri precise şi eşti un conducător. Alătură-te nebuniei mele, prietene... L-am adus cu mine înapoi în Anglia, dar, odată cu el am adus şi leacul pe care să-l înghită cei care l-au alungat din ţara lui... Care l-au trimis acolo, departe, cu speranţa că o să-şi piardă minţile, aşa cum şi-i pierd toţi soldaţii. Ei bine, iată-i pe cei trei nebuni în uniformă întorşi la căminul lor! Cu cine începem? Cu ăsta... (*Se-ntoarce spre primar.*) „Cinste soldaţilor credincioşi şi sinceri". (*Către pastor.*) „Nu vă aduc pacea, ci sabia". Onoarea şi sabia se potrivesc de minune – podoabe zornăitoare pentru procesiunile voastre. Dar niciodată o sabie nu va scuipa cele

trei sute cincizeci de lovituri pe minut ale acestei mitraliere, şi nu sabia onoarei l-a ucis pe el acolo, în fundătura unei străzi întunecoase! (*îl arată pe Bill*; *apoi întinzând braţul spre ofiţerul de poliţie*.) Cât despre ăsta, dac-ar fi fost după el, aţi fi cu toţii în cazărmi încă din zori! Ştiţi bine c-aşa-i. Ei, cine-i de partea mea?

WALSH: Nu, nu merge aşa.

HURST: Nu merge? De ce nu?

WALSH: N-aş şti să-ţi spun. Ieri seară, eram doar câţiva; am încercat să le furăm mitraliera. Şi la nevoie, ne-am fi slujit de ea, pe toţi sfinţii. Atunci era limpede. Dar acum, e altceva. Voi ce credeţi?(*Apelează la mineri*.)

MINERUL BĂTĂIOS: Nu ştiu.

MINERUL GREOI: Cred că-s o bandă de nebuni, nebuni de legat, asta cred.

WALSH: Nu, nu sunt. Nici eu. Iată însă ce cred: el e încă în uniformă, îşi are adevărul lui. Îşi face datoria. Ei bine, n-am să-nvăţ care mi-e datoria de la nişte ucigaşi plini de sânge. Oraşul ăsta trăieşte de pe urma minerilor. De o parte patronii, de alta minerii. Între ei se dă o luptă, şi minerii o vor câştiga. Dar n-avem nevoie de militari care să ne organizeze lupta. Aduceţi-vă aminte care li-e

ACTUL AL TREILEA

Meseria: dacă adulmecă cea mai mică neînţelegere în oraş, n-o să ne mai dea drumul.

MUSGRAVE (*din ce în ce mai de sperat*): Dar nu mă-nţelegeţi... Ascultaţi-mă! Noi vrem să vă aducem leacul...

ATTERCLIFFE (*întrerupându-l*): Nu există leac.

MUSGRAVE (*înmărmurit*): Ei? Cum asta? Stai la postul tău!

ATTERCLIFFE: Nu. (*Se depărtează de mitralieră*. *Hurst îi ia repede locul*.)

HURST (*către mulţime*): Nu mişcă nimeni!

ATTERGLIFFE: Asta n-o să meargă, sergent. Ai jurat că n-o să mai fie morţi.

MUSGRAVE: N-am jurat.

ATTERGLIFFE: Ne-ai făcut s-o credem. Am făcut ceea ce trebuia să facem venind aici, şi trebuia să ne mulţumim cu atât. Pentru mine, totul s-a sfârşit. Nu mai vreau sânge. (*Coboară estrada cu pas hotărât şi se-aşază pe pământ*. *Musgrave priveşte în jurul lui, îngrozit şi implorând*.)

MARINARUL: Sunt cu tine, generale!

MUSGRAVE: Tu?

MARINARUL: Chiar eu! Sunt un trăgător vestit! Violenţa şi violul, asta-i viaţa mea! (*Se urcă pe terasă, ia o puşcă din ladă şi o încarcă.*) Când pornim atacul? Începem cu cârciumele? Sau cu pivniţele băncii? Cine e pentru jaf?

MUSGRAVE: Aşadar, niciunul dintre voi? Nimeni? De ce? Bill Hicks era doar prietenul nostru, l-aţi cunoscut toţi, lucra împreună cu voi... Nu vrea nimeni să-l răzbune?

ANNIE: Ţineţi-mi scara. Cobor.

(*Minerul greoi o ţine.*)

MUSGRAVE (*stăruitor, către ea*): Uite-l pe Billy Hicks, fată; el e; era al tău. Spune-le ce trebuie să facă, spune-le adevărul.

(*Annie a început să coboare scara. Cină a ajuns jos, minerul aşază scara la pământ.*)

HURST: O clipă, dom sergent, dă-mi voie să le vorbesc eu! N-avem timp de pierdut cu târfe plângăreţe!

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

MUSGRAVE: Stai la locul tău.

HURST (*furios*): Sunt la locul meu. Dar îţi spun drept, dacă lăsăm să ne scape mulţimea asta, lovitura va fi ratată pentru totdeauna, şi adu-ţi aminte: dragonii sunt pe drum.

(*Mişcare generală. Strigăte: „Dragonii”.*)

HURST (*către mulţime*): Aveţi cinci minute ca să vă hotărâţi. (*Apucă puşca şi, cu un gest brusc, arată mitraliera marinarului, care o ia. Hurst sare jos de pe estradă, adresându-se minerilor şi mulţimii din faţa lui.*) Ne-am câştigat traiul lovind şi ucigând oameni ca voi pe străzile oraşelor... Asta ne-a făcut să ne pierdem minţile... Şi ne-am întors aici ca să vă spunem cum şi ce şi să v-arătăm ce înseamnă asta. Acum însă nu cu voi şi cu tovarăşii voştri vrem s-avem de-a face, ci cu alţii, mai sus decât voi, pe care nimeni nu-i loveşte niciodată. (*Arată pe rând spre primar, pastor şi ofiţerul de poliţie.*) ...Cu el... Cu el... Cu el... Loviţi-i odată zdravăn, şi n-o să vă mai lovească niciodată... Nici n-o să ne mai trimită pe noi ca să vă lovim. Dar dacă-i cruţaţi, vor fi doar trei morţi, noi trei... Şi ce e mai rău e că veţi uita totul şi măcelul va începe iarăşi, mereu şi mereu! (*Se urcă pe estradă şi ia mitraliera.*)

MUSGRAVE: Pentru Dumnezeu, fiţi alături de noi. Trebuie să-şi amintească toţi de noi.

MINERUL GREOI: Poate că aşa trebuie să facem. Poate că are dreptate.

WALSH: Nu ştiu. N-am încredere.

MINERUL BĂTĂIOS: La urma urmei, sunt asemenea nouă. De ce n-am fi de partea lor?

WALSH (*cu îndărătnicie*): Nu mi se pare nimic clar.

ANNIE: Pentru mine, totul e cât se poate de clar! Mi-a cerut să vă spun adevărul. Adevărul meu e o poveste simplă, o poveste veche de dragoste care s-a terminat rău. Copilul mi l-au băgat în pământ, şi pe el l-au agăţat acolo, sus. Şi-acum ei aşteaptă să vin să vă cânt un cuplet potrivit cu împrejurările. Foarte bine! (*Cântă*.)

ACTUL AL TREILEA

Iubirea mea curată e-o momâie, Din cârpe putrezite şi din oase, De care nici la ciori nu le mai pasă! Unde-o fi Bill, de nu se mai îmbie?

Iar el îmi răspunde: „Desfă-mi tunica şi-ai să le vezi zburând din colivia oaselor mele...” Vai! Vai! Nu... Nu-s nebună... Voi sunteţi nebuni... Aţi şi spus-o... Dă-mi bocceaua! Dă-mi-o! (*Doamna Hitchcock îi aruncă o boccea*. *Annie o desface, dând la iveală tunica lui Sparky*.) Uitaţi-vă la tunica asta, mineri cinstiţi. Iată ce-au făcut. La fel ca şi cu Billy. Ieri erau patru şi colindau împreună străzile. Azi dimineaţă, n-au mai fost decât trei. Pe-al patrulea l-au îngropat într-o grămadă de gunoi, la doamna Hitchcock! întrebaţi-i... Pentru ce?

HURST: Pentru că a fost un dezertor...

ANNIE (*agitând tunica*): Iată gaura pe unde i-au înfipt baioneta... A pătruns repede... Sângele lui mi-a rămas pe buze. Ascultaţi ce vă spun: baioneta e ciocul vulturului şi tunica asta e haina unui miner ca şi voi. Momâia asta face să zboare toate vrăbiile. Ce altceva mai vreţi?

WALSH: E-adevărat ce spune? Unde-i al patrulea?

MUSGRAVE: A fost ucis, asta-i tot. Un accident. N-are importanţă...

ATTERGLIFFE: Are... Şi n-a fost un accident, Dumnezeule. Ţi-am spus, Musgrave, că asta schimbă totul...

WILSH: Ei da, asta schimbă totul, într-adevăr pentru mine, cel puţin. (*Se adresează celorlalţi mineri*.) Dacă vreţi să treceţi de partea lor după ceea ce-au făcut cu camaradul lor şi după ce-aţi văzut bine că niciunul dintre ei nu spune acelaşi lucru – ei bine, sunteţi liberi s-o faceţi. Şi să vă duceţi la dracu’ cu libertatea voastră!

(*Murmur confuz printre mineri.*)

HURST (*cu frenezie*): Să ştiţi că trag! Trag! (*Reacţie generală de teamă*: *se vede bine că Hurst nu glumeşte. Scuipă spre Musgrave.*) Tu, cu adevărul tău veşnic, ai stricat totul. Dar las c-am s-o dreg eu. Număr până la trei şi deschid focul.

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ATTERCLIFFE: Nu. (*Urcă treptele estradei şi se-aşază în faţa mitralierei cu braţele în cruce, astfel că gura acesteia este acoperită de pieptul lui.*) HURST (*schimonosit de furie*): Dă-te jos! Dă-te jos, nebun bătrân. Puţin îmi pasă că eşti tu. Trag; îţi jur c-am să trag... Un... Doi... PRIMARUL (*către ofiţerul de poliţie*): Ia-i mitraliera.

(*Ofiţerul de poliţie înaintează cu prudenţă spre mitralieră, dar este depăşit de Musgrave care se aruncă asupra lui Hurst şi-l dă la o parte din poziţia de tras, după o luptă furioasă în jurul mitralierei.*)

MUSGRAVE (*luptându-se*): Cale greşită. Cale greşită. Nimic nu se poate săvârşi fără logică.

(*în cele din urmă Hurst cedează şi cade jos pe treptele estradei. Se ridică.*)

HURST (*gâfâind*): Bine, foarte bine, sergent Musgrave. Totul s-a sfârşit. Totul. Ai stricat totul. Plec!

MUSGRAVE (*năucit*): Întoarce-te. Ai să vii imediat şi ai să-mi execuţi ordinele.

(*Hurst înhaţă dintr-o mişcare o puşcă şi se pune în gardă.*) HURST (*către mulţime*): La o parte din calea mea!

(*În clipa când se-ntoarce spre a o lua la fugă, se trage un foc din culise. Mişcarea sa de fugă se transformă într-o piruetă grotescă. Lovit de un glonte, Hurst se prăbuşeşte pe scenă. Se aude un sunet de trompetă din culise.*)

VOCI: Dragonii!

(*Se-aud strigându-se ordine şi zgomotul unor călăreţi care se opresc şi coboară de pe cai.*)

PRIMARUL *

OFIŢERUL (*unul după* Dragonii! Dragonii!

DE POLIŢIE *altul, repede*): \ Salvaţi! Salvaţi!

PASTORUL] Salvaţi!

VOCI: Salvaţii Salvaţi! Salvaţi!

(*Musgrave rămâne lângă mitralieră, pentru o clipă zăpăcit. Attercuffe se repede la Hurst. Li ridică capul. Toată lumea*

e-nmărmurită. Deodată

ACTUL AL TREILEA

Musgrave îndreaptă mitraliera asupra dragonilor. Marinarul ridică puşcaşi-o îndreaptă în spatele lui Musgrave.)

MARINARUL: Sus mâinile, sergent!

(*Marinarul îi înfige puşca în spate, dar Musgrave rămâne nemişcat. Un dragon intră. Trage piedica carabinei, încă fumegândă şi strigă.*)

DRAGONUL: Nu mişcă nimeni! Iar tu, sus mâinile!

(*Musgrave ridică mâinile în sus.*)

MARINARUL: Îl am în mână, soldat! îl am în mină. Bătrânul Joe a pus mâna pe el, domnule primar.

(*Intră ofiţerul trăgând sabia.*) Hip, hip, u-r-r-r-a-a-a!

(*Se aud câteva strigăte de „ura”. Căpitanul ia poziţie de drepţi în faţa primarului şi salută cu sabia.*)

OFIŢERUL: Am sosit la timp, domnule primar?

PRIMARUL: Da, la timp. Exact la timp.

OFIŢERUL (*văzându-l pe Musgrave*): 22.128.480, sergent Musgrave, J?

MUSGRAVE: Eu sunt.

OFIŢERUL: Ţi-a fost semnalată prezenţa. Eşti arestat. Tll-hărie şi dezertare. Aveai trei oameni cu tine.

ATTERCLIFFE (*ridicându-se şi lăsând capul lui Hurst, care cade pe spate*): Eu sunt unul dintre ei. Al doilea a murit. Şi iată-l şi pe-al treilea.

OFIŢERUL: Eşti arestat.

OFIŢERUL DE POLIŢIE: Întindeţi mâinile.

(*Scoate două perechi de cătuşe şi le pune lui Attercuffe şi Musgrave.*)

OFIŢERUL: Domnule primar, soldaţii mei sunt la dispoziţia dumneavoastră. Ce ordonaţi?

PRIMARUL: Foarte bine. Acum totul e-n ordine, nu?

OFIŢERUL: Ordinea şi legea sunt restabilite.

PASTORUL: Îndemnul înţelepciunii a învins, căpitane.

MARINARUL: Eu l-am prins, eu l-am prins, datorită strategiei mele!

DANSUL SERGENTULUI MUSGRAVE

ACTUL AL TREILEA

OFIŢERUL: Felicitările mele tuturor.

WALSH (*cu o mare amărăciune*): Comunitatea a fost salvată. Pacea şi prosperitatea domnesc. Vom fi cu toţii fraţi şi buni vecini, tot restul zilei. Fiecare la locul lui. Ne-am întors de unde-am plecat. Şi-acum, ce facem?

MARINARUL (*anta*):

Uite berea ne pofteşte şi de gânduri ne fereşte şi luând totul în glumă Spaima s-o-necăm în spumă.

— (*Desfundă butoiul şi începe să umple cănile.*)

OFIŢERUL: Iarna s-a isprăvit, şi viaţa îşi reia cursul normal. MARINARUL: S-o luăm de la-nceput!

(*împarte cănile pline şi începe să cânte; ceilalţi, pe rină, i se alătură.*)

A fost odată un bătrân
Pe nume Michael Finnegan.
Oh, ce mai favoriţi purta!
Dar vântul i i-a smuls
Sărmanul Michael Finnegan!
A fost odată un bătrân, etcetera.

(*Distribuie cănile în ordinea următoare: primarul, pastorul, minerul greoi, minerul bătăios, ofiţerul de poliţie. Fiecare soarbe câte o înghiţitură zdravănă. Apoi se prind de nună şi încep să danseze în jurul estradei cântând. Annie s-a urcat pe estradă. Dă jos scheletul şi-l ia pe genunchi. Dragonii rămân la marginea scenei. Musgrave şi Attercliffe coboară încet spre avanscenă. Marinarul umple ultimele două căni şi-i oferă una lui Walsh, care refuză, întorcându-i spatele. Marinarul goleşte o cană şi intră şi el în joc. După un tur, îi face din nou un semn lui Walsh. Acesta se gândeşte o clipă, apoi dă cu pălăria de pământ, strâmbându-se plin de furie în faţa dragonului impasibil. Apoi intră şi el în joc, luând cana cu berea. Scena se-ntunecă. Se văd, în avanscenă, numai Musgrave şi Attercliffe. Doamna*

Hitchcock se retrage de la fereastră.)

Scena 2

I

O celulă în închisoare.

Scena e acoperită de un perete zăbrelit care coboară în faţa dansatorilor din tabloul precedent. După un timp, zgomotele se sting, şi lumina, se schimbă aşa încât nu se mai vede nimic dincolo de zăbrele.

Musgrave stă în picioare, privind în depărtare, cu spatele la public. Attercliffe oftează şi se-aşază cu multă grijă jos.

ATTERGLIFFE: Stai jos şi mai odihneşte-te, dom'le sergent... E tot ce ne mai rămâne de făcut... Hai, omule, stai jos... Bine, atunci stai în picioare, lua-te-ar dracu'! Sunt doar picioarele tale, nu ale mele. După mine, mâinile mele sunt de vină... Mâinile care i-au venit de hac lui Sparky; asta mi-a venit mie de hac, iar Sparky ţi-a venit dumitale de hac. Ah, Doamne Dumnezeule! De ce nu m-am făcut negustor de zarzavaturi... Nevastă-mea nu m-ar fi înşelat, iar eu n-aş fi plecat niciodată în armată... Sparky n-ar fi murit, şi nici nu s-ar fi întâmplat nimic din toate astea. Hai, dom sergent, vorbeşte-mi. Sunt un biet bătrân fără minte, şi nu-mi rămâne altceva decât să rumeg cele întâmplate. Avertismentul pe care voiam să-l strigăm în gura mare, iată-l isprăvit, zădărnicit. Hai, dom sergent, vorbeşte.

(*Musgrave nu se clinteşte. Pauză. Intră doamna Hitchcock cu un pahar în mână.*)

DOAMNA HITCHCOCK (*către Musgrave*): Un pahar de porto, cu puţină lămâie. Îl beau deseori dimineaţa. Îmi mai potoleşte durerile de peste zi. Ofiţerul m-a lăsat să viu:

DANSUL SERGENTULUI MIjă GRAVE

ACTUL AL TREILEA

Dar numai cinci minute. Ţi-l duc eu la buze. Cu cătuşele astea la mâini, cred că n-o să poţi bea. MUSGRAVE (*fără s-o privească*): Dă-i lui, eu nu vreau. DOAMNA HITGHGOGK: Am să-i dau ce rămâne... Ia măcar o înghiţitură. (*Musgrave face semn că nu vrea.*) Bine. Cum vrei. (*Se duce la Attercujfe şi-i duce paharul la gură.*) ATTBRCLIFFE: Foarte mulţumesc, doamnă. DOAMNA HITGHCOCK: De astă dată eu ţi-l ofer, nu regina. MUSGRAVE: Numărul şi ordinea. După cum spune logica. Am calculat totul, luni întregi. (*Se întoarce spre doamna Hitchcock.*) Şi s-a prăbuşit totul! De ce? DOAMNA HITGHCOGK: Asta-i morala fabulei. Întreab-o pe

Annie. MUSGRAVE (*furios*): Moartea lui a fost un accident. Un simplu accident. N-are nimic de-a face cu... ATTERGLIFFE: Ba are... Pe Dumnezeul meu că are... DOAMNA HITCHGOCK: Sparky era cel mai vesel dintre voi... Cu cărţile lui, cu glumele lui. Mi-ai cerut să am încredere în dumneata. (*Vocea i se umple de mânie şi emoţie.*) Era un flăcău tânăr, Dumnezeu să-l ierte. De ce l-ai ucis, nătâng blestemat? ATTERCLIFFE: N-a făcut-o el. DOAMNA HITCHGOCK: Ba da, el, el, el! Şi

şi-a rupt apoi şi el gâtul.

MUSGRAVE: Ce te-a apucat, femeie?

DOAMNA HITCHCOCK: Anapoda... Toate le-ai făcut anapoda; aş fi putut să ţi-o spun de-aseară... De-aş fi ştiut... Sfârşitul lumii... Pe care ţi-l închipuiai ca pe-o paradă pe care ai s-o dirijezi...

MUSGRAVE (*foarte agitat*): Nu vorbi astfel. Vorbeşti de datoria mea. Ordine şi disciplină: e singura cale pe care-o cunosc. Cum de nu-nţelegi?

DOAMNA HITCHCOCK: Tot ce înţeleg e că ticălosul de Joe ţopăie în mijlocul a cincizeci de dragoni! E timpul să afli ce-i viaţa, sergent, oricât te-ai ţine de mare şi de mândru! Ascultă-aici: aseară vorbeai de anarhie, despre cum cazi în anarhie, despre cum distruge ea viaţa şi dragostea, şi câte şi mai câte... E-adevărat?

MUSGRAVE: Spune mai departe.

DOAMNA HITCHGOCK: Ei bine, foloseşte logica dacă eşti în stare. Priveşte lucrurile cu alţi ochi: suntem aici, avem cu noi viaţa şi dragostea. Şi iată că vii să-ncurci totul, când nu ţi-a cerut-o nimeni. Asta-i tocmai invers de cum spuneai. Asta e anarhie, nu? Şi asta ţi-e opera.

MUSGRAVE: Nu-mi spune mie că-n oraşul ăsta era viaţă şi dragoste.

DOAMNA HITGHCOCK: Era. Erau şi oameni înfometaţi, care se luptau să agonisească pentru copiii lor. Dar ai adus aici un altfel de război.

MUSGRAVE: Am vrut să-i vindec de războaie.

ATTERCLIFFE: Să-i vindeci! Dar după regulile războiului, şi sângele nu-i bun la nimic. Are dreptate, ai greşit. Nu te vindeci de sifilis umblând după târfe. Sparky a murit din pricina ordinii ăsteia blestemate. Şi celălalt la fel.

MUSGRAVE: Nu-i adevărat. (*îi priveşte pe amândoi implorâ*ndu-*i*, *dar ei clatină din cap*.) Nu-i adevărat... Dumnezeu era cu mine... Dumnezeu... (*Scoate un geamăt bizar de animal hăituit, un fel de hohot scurt, care se sfarmă brusc înainte de a se preface în urlet*.) Şi ei dansează toţi – toţi – afară...

DOAMNA HITCHGOGK: N-o să danseze mult. Şi nu dansează de bucurie. Le e foame. Nu pot să-şi piardă vremea. O să aibă şi ei o zi pâine, dragonii or să plece, şi-atunci îşi vor aduce aminte iar...

MUSGRAVE (*clătinând capul*): Nu.

DOAMNA HITGHCOCK: De ce să nu spere, oricum. Nu? (*îi duce paharul la buze*. *De data asta el primeşte să bea şi rămâne tăcut*.)

ATTERCLIFFE (*cu tristeţe*, *dar liniştit*): Şi Sparky ăsta, mai rău ca un copil, credea că numai el ştie să cânte din toată baraca. Dar nu-i aşa… Mai sunt şi alţii care ştiu să cânte când nu-i el de faţă… Ascultaţi!(*Cântă*.)

Am cules o floare, roşie ca focul Pentru draga mea, când am plecat. Peste mări, departe, m-a purtat sorocul Dar ea lacrimi multe n-a vărsat.

M-am întors la vatră, vesel ciripind Căutând-o peste tot, prin casă: Iar când am găsit-o, m-am uitat cu jind: G-un ştergar la gât, şedea la masă.

Înţelegi, şedea ly masă. Nimerisem bine, tocmai la timp. (*Cântă*.)

Ce-ai la masă, draga mea

Carne proaspătă sau peşte?

Ba, mănânc, răspunse ea.

Acest măr, şi îmi prieşte.

Am întrebat-o atunci de unde avea mărul şi-atunci, Doamne, a schimbat tonul. Ascultaţi ce mi-a răspuns. (*Cântă pe alt ton*.)

Floarea ce mi-ai dăruit De mult s-a şi veştejit; Al de-un măr mi-a dăruit îmi va fi, să ştii, iubit. Căci în măr e o sămânţă Ce cu viaţă va-ncolţi; Pomi frumoşi vor răsări Pe veci, pe vecie, Pentru mine vor rodi Cât în viaţă voi mai fi.

Or să ne spânzure de cea mai înaltă creangă a unui măr, dom sergent. Ce crezi, va creşte o grădină nouă şi frumoasă?

CORTINA